

Academic Focus

กฎหมาย 2561

สารบัญ

บทนำ

เหตุการณ์ความรุนแรงในพม่าสู่วิกฤตมนุษยธรรม
โรฮิงญาครั้งใหญ่

รัฐบาลพลเรือนพม่ากับวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญา
ท่าทีของนานาประเทศต่อวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญา

1. ประเทศอินโดนีเซีย
2. ประเทศมาเลเซีย
3. ประเทศไทย
4. ประเทศรัสเซีย
5. ประเทศจีน
6. ประเทศอินเดีย
7. ประเทศบังกลาเทศ
8. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
9. สหภาพยุโรป
10. ประเทศสหรัฐอเมริกา
11. สหประชาชาติ

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา
บรรณานุกรม

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

วิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญา: ปัญหาที่ไร้ทางออก?

บทนำ

หากกล่าวถึงความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่มีความสำคัญและได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากทั่วโลกในปัจจุบันนี้ คงหนีไม่พ้นความขัดแย้งกรณีชาวโรฮิงญาที่เกิดขึ้นในประเทศพม่า ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงและปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน จนนำไปสู่การอพยพครั้งใหญ่ของชาวโรฮิงญา จนส่งผลกระทบต่อหลายประเทศทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ชาวโรฮิงญาเริ่มเป็นที่รู้จักทั่วโลกเมื่อปรากฏภาพเรือไม้หาปลารูปร่างเหมือนพระจันทร์เสี้ยวสภาพทรุดโทรมบรรทุกผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาอัดแน่นเต็มลำเรือกลางทะเลอันดามัน บางคนไม่มีที่นั่ง ใต้ท้องเรือแทบไร้ที่ว่าง เปียกเสียด มีดมิด และเมื่อเรือเข้ามาใกล้ชายฝั่งหลายประเทศทั้งกูดตันและผลักตันเรือเหล่านั้นออกจากน่านน้ำของตนเอง

สภาพของผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาที่พยายามอพยพหลบหนีเข้าเมืองทางเรือโดยผิดกฎหมายในขณะนั้นทำให้เกิดการกล่าวถึงในวงกว้างทั้งจากสื่อมวลชนระดับโลกและแวดวงวิชาการในหลายแง่มุมและหลากหลายความคิด ด้วยมุมมองที่แตกต่างกัน นับจากประเด็นความขัดแย้งทางชาติพันธุ์สู่ประเด็นความรุนแรงระหว่างชาวโรฮิงญากับชาวพม่าในรัฐยะไข่ จนกลายเป็นวิกฤตการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮิงญาที่เกิดจากการหลบหนีออกมาด้วยตนเอง ถูกชักชวน หลอกลวง และการถูกบังคับจากนายหน้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์จนเกิดการประทุระหว่างประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติและมิตรประเทศอื่น ๆ

ที่แสดงความสนใจ ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับมือกับวิกฤตดังกล่าว และได้เกิดการต่อยอดการประชุมอีกหลายครั้งเพื่อหาทางออกของปัญหาร่วมกันทั้งด้านมนุษยธรรม ด้านการปราบปราม ขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อแก้ไขปัญหาคารโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ และด้านการสนับสนุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ต้นทาง เพื่อเป็นการแก้ไขวิกฤตโรฮิงญาอย่างยั่งยืนและครอบคลุม

อย่างไรก็ตาม วิกฤตโรฮิงญาได้เวียนกลับมาอีกครั้ง และครั้งนี้กลับกลายมาเป็นวิกฤตมนุษยธรรม ที่รุนแรงที่สุดในโลกยุคปัจจุบัน หลังจากเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่และชาวโรฮิงญาจำนวนมากกว่า ครึ่งล้านคนได้อพยพหลบหนีการกวาดล้างจากกองทัพพม่าและข้ามแดนเข้าสู่บังกลาเทศอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งนายอันโตนิโอ กูแตเรซ เลขาธิการสหประชาชาติได้ระบุว่า คำอธิบายที่ดีที่สุดของสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่คือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์¹ ในขณะที่ประเทศพม่าซึ่งเป็นต้นตอของปัญหาลับปฏิเสธการดำรง อยู่ของชาวโรฮิงญา และไม่เรียกชาวโรฮิงญาว่า “โรฮิงญา” แต่เรียกชาวโรฮิงญาว่า “เบงกาลี” ซึ่งหมายถึง ชาวบังกลาเทศที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในพม่าโดยผิดกฎหมาย ซึ่งถือเป็นการปฏิเสธตัวตนการมีอยู่ของ ชาวโรฮิงญาในพม่า อย่างไรก็ตาม การเกิดวิกฤตความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ครั้งใหม่ในรัฐยะไข่ของพม่าจนเกิด เป็นวิกฤตมนุษยธรรมครั้งใหญ่นี้ มิได้เป็นแค่ปัญหาของพม่าหรือบังกลาเทศเท่านั้น แต่ได้กลายเป็นวิกฤต มนุษยธรรมระดับโลกที่ทุกประเทศต้องเร่งหาทางออกร่วมกันโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาคือที่ประเทศ ต้นทางเป็นสำคัญ

ดังนั้น บทความนี้จะกล่าวถึงเหตุการณ์ปัจจุบันที่ชาวโรฮิงญา ยังคงประสบกับความรุนแรงซ้ำรอยเดิม และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นวิกฤตมนุษยธรรมครั้งสำคัญในเวทีโลก ซึ่งหลายประเทศรวมทั้งองค์การ ระหว่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทในการพยายามแก้ไขปัญหามนุษยธรรมซึ่งเกิดกับชนชาติหนึ่งซึ่งไม่ได้ รับการยอมรับให้เป็นพลเมืองของชาติใด โดยมุ่งหวังถึงทางออกที่สมดุลเพื่อป้องกันไม่ให้อีกครั้งนี้ลูกหลาน บานปลายจากปัญหาภายในประเทศกลายเป็นปัญหาระดับภูมิภาค และอาจกลายเป็นปัญหาระดับโลกในอนาคต

เหตุการณ์ความรุนแรงในพม่าสู่วิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญาครั้งใหญ่

สถานการณ์ในรัฐยะไข่ของประเทศพม่าเป็นปัญหาระหว่างชุมชนที่ซับซ้อนและมีรากเหง้ามาจาก ประวัติศาสตร์ที่ชาวพมามองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในดินแดนรัฐยะไข่ (หรือเดิมคือรัฐอาระกัน) ที่ชาวโรฮิงญาอาศัย อยู่ นั้น ดินแดนแห่งนี้เป็นดินแดนของประเทศพม่า แต่คนเบงกาลีซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ภาคตะวันออกของอินเดีย ซึ่งก็คือประเทศบังกลาเทศในปัจจุบัน อพยพเข้ามาจำนวนมากในช่วงที่ประเทศ อังกฤษปกครองประเทศพม่าในยุคล่าอาณานิคม ในมุมมองของคนพมามองว่าคนเหล่านี้มากับกองทัพอังกฤษ เข้ามาอยู่อาศัยโดยไม่ใช่เป็นคนพม่า และไม่ใช่นักลุ่มน้อยของประเทศพม่าเมื่อมีการรวมประเทศในเวลาต่อมา

¹ อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ พ.ศ. 2491 ได้นิยามคำว่า การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) หมายถึง การประกอบอาชญากรรมบางอย่าง โดยมีเจตนาที่จะทำลายล้างกลุ่มชนชาติ กลุ่มเผ่าพันธุ์ กลุ่มเชื้อชาติ หรือกลุ่มศาสนา ในบางส่วนหรือทั้งหมดก็ตาม การประกอบกรรมซึ่งถือเป็นการฆ่าล้างชาตินั้น ได้แก่ การฆ่า การทำให้เกิดความเสียหายอย่างสาหัสทั้งต่อร่างกายหรือจิตใจ และการบังคับให้มีสภาวะการครองชีพที่เจตนา จะให้ชีวิตร่างกายถูกทำลายไม่ว่าจะเพียงส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดก็ตาม การออกมาตรการกีดกันมิให้มีลูกและโยกย้ายเด็ก ๆ การคบคิดหรือการยุยงให้มีการฆ่าล้างชาติ และความพยายามที่จะฆ่าล้างชาติและสมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมดังกล่าว

แต่ในมุมมองของชาวโรฮิงญามองว่าพวกเขามีความแตกต่างจากชาวเบงกาลี ภาษาที่ใช้ก็ไม่เหมือนกัน บรรพบุรุษของชาวโรฮิงญาส่วนหนึ่งมาจากจิตตะกอง (ประเทศบังกลาเทศ) และส่วนหนึ่งก็อยู่ในดินแดนที่เรียกว่าอาระกันมาหลายชั่วอายุคน และเป็นดินแดนของพวกเขาจริง ๆ จนกระทั่ง พ.ศ. 2555 เกิดการจลาจลในรัฐยะไข่ มูลเหตุจากการที่สตรีชาวพุทธพม่าถูกฆ่าข่มขืน และลูกหลานกลายเป็นการจลาจลระหว่างเชื้อชาติและศาสนาระหว่างชาวมุสลิมโรฮิงญากับชาวพุทธพม่า ภาพของชาวโรฮิงญาที่ปรากฏต่อสายตาโลกจึงเป็นเพียงสองชั่วใหญ่ คือ หากไม่เป็นเหยื่อผู้อ่อนแอที่ถูกกระทำจากรัฐบาลประเทศพม่า ก็เป็นภาพของกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงที่มีปัญหาเกี่ยวกับชาวพุทธพม่า และคลื่นผู้อพยพชาวโรฮิงญาที่ลี้ภัยออกจากประเทศพม่าทางทะเลจำนวนมากตั้งแต่ พ.ศ. 2555 ต่อเนื่องจนกลายเป็นปรากฏการณ์การโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮิงญาใน พ.ศ. 2558 ก็เป็นผลจากความขัดแย้งระหว่างชาวพม่าและชาวโรฮิงญาในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

แม้ว่านานาประเทศจะจัดการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาระดับภูมิภาคการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮิงญา เช่น การประชุมฉุกเฉินเพื่อหารืออย่างเร่งด่วนระหว่างประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย การประชุมว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 การประชุมฉุกเฉินรัฐมนตรีอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น โดยหวังถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคัดเจนมากขึ้น และมุ่งกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องสานต่อการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมภายใต้ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ บนพื้นฐานของหลักการแบ่งเบาภาระระหว่างประเทศ และมุ่งหวังให้ประเทศพม่าซึ่งเป็นประเทศต้นทางได้ดูแลความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของผู้คนเพื่อลดการเดินทางออกมาเผชิญภัยอันตรายนอกประเทศ รวมทั้งให้ความร่วมมือกับนานาชาติในการแก้ไขปัญหาคัดเจนการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮิงญาซึ่งส่วนหนึ่งกลายเป็นเหยื่อในวงจรการค้ามนุษย์ แต่ประเทศพม่าในฐานะประเทศต้นทางไม่ได้จัดการแก้ไขหรือดูแลปัญหาใด ๆ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศพม่าครั้งใหม่ซึ่งนำไปสู่วิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญาครั้งใหญ่ในปัจจุบันซึ่งประกอบด้วย 2 เหตุการณ์ ดังนี้

1. เหตุการณ์วันที่ 9 ตุลาคม 2559 เกิดเหตุการณ์กองกำลังติดอาวุธได้โจมตีป้อมตำรวจ 3 แห่งบริเวณชายแดนในเมืองหม่องดอร์ (Maungdaw) ในรัฐยะไข่ ภาคตะวันตกของประเทศพม่าที่ติดกับประเทศบังกลาเทศ จนเกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจพม่ากับกองกำลังติดอาวุธ และเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพม่าเสียชีวิตจำนวน 9 คน บาดเจ็บจำนวน 4 คน สูญหายจำนวน 1 คน และกองกำลังติดอาวุธเสียชีวิตจำนวน 8 คน โดยกองกำลังติดอาวุธได้ปล้นอาวุธจากจุดตรวจไปหลายชนิด (เกิดเหตุโจมตีฐานชายแดนพม่าตำรวจดับ 9 นาย จนท. ท้องถิ่นสงสัยโรฮิงญาอยู่เบื้องหลัง, 2559) ซึ่งต่อมากลุ่มฮาราคาห์ อัล ยาควิน² (Harakah al-Yaqin: HaY) ได้ออกมาประกาศผ่านวิดีโอว่าเป็นผู้ก่อเหตุโจมตีป้อมตำรวจชายแดนในรัฐยะไข่ โดยในแถลงการณ์ของกลุ่มฮาราคาห์ อัล ยาควิน ชี้ว่าเป้าหมายของกลุ่มคือยุติการกดขี่ข่มเหงชาวโรฮิงญา และต้องการได้รับสถานะพลเมือง (ไอซีจีชี้ชาวโรฮิงญาที่ก่อเหตุไม่สงบเกี่ยวข้องกับกลุ่มในซาอุฯ-ปากีสถาน, 2560)

² กลุ่มฮาราคาห์ อัล ยาควิน (Harakah al-Yaqin: HaY) ซึ่งแปลว่ากลุ่มเคลื่อนไหวแห่งศรัทธา (Faith Movement) ก่อตั้งหลังเหตุความรุนแรงระหว่างคนสองศาสนา (ชาวมุสลิมโรฮิงญากับชาวพุทธพม่า) ในรัฐยะไข่ที่คร่าชีวิตประชาชนไปกว่า 150 คนและทำให้มีชาวโรฮิงญาพลัดถิ่นราว 150,000 คน เมื่อ พ.ศ. 2555

ภาพที่ 1 แผนที่เมืองหม่องดอร์ รัฐยะไข่ ที่เกิดเหตุการณ์กองกำลังติดอาวุธได้โจมตีป้อมตำรวจ 3 แห่งบริเวณชายแดนที่มา: พม่าปะทะเดือดชายแดน ชี้อองกำลังโรฮิงญาสังหาร 9 ตร.. โดย ข่าวสด, 2559.

ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าว สถานการณ์ของชาวโรฮิงญาเลวร้ายลงอย่างมาก เพราะกองกำลังความมั่นคงของประเทศพม่าตอบโต้ด้วยปฏิบัติการครั้งใหญ่โดยมี “ปฏิบัติการกวาดล้าง” และ “ปิดล้อมพื้นที่” มีการสั่งห้ามไม่ให้หน่วยงานด้านมนุษยธรรม สื่อมวลชน และผู้สังเกตการณ์อิสระด้านสิทธิมนุษยชนเข้าไปในพื้นที่ โดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (2560, น. 19-20) ระบุว่า กองกำลังความมั่นคงนำโดยทหารยังมีส่วนในการสังหารอย่างมิชอบด้วยกฎหมายโดยการยิงปืนใส่พลเรือนโดยไม่เลือกเป้าหมายเข้าไปในหมู่บ้าน มีการข่มขืนกระทำชำเราผู้หญิงและเด็กผู้หญิง มีการจับกุมบุคคลโดยพลการ มีการประกาศเคอร์ฟิวในตอนกลางคืน และมีการเผาทำลายบ้านเรือนชาวบ้านหลายร้อยหลัง ชนกลุ่มน้อยชาวโรฮิงญาหลายหมื่นคนต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านเรือน หลบหนีจากตอนเหนือของรัฐยะไข่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กองกำลังความมั่นคงปฏิบัติการโจมตีเพื่อตอบโต้ต่อกรณีการโจมตีป้อมตำรวจชายแดน 3 แห่ง ชาวโรฮิงญาที่เดินทางไปถึงประเทศบังกลาเทศต่างมีสภาพที่ยากลำบากและต้องการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ในขณะที่รัฐบาลพม่าแถลงการณ์ปฏิเสธโดยสิ้นเชิงบอกว่ากองกำลังความมั่นคงไม่เคยกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ปฏิบัติการตอบโต้เช่นนี้ถือเป็นการลงโทษแบบหนึ่งต่อชุมชนชาวโรฮิงญาทั้งหมดในตอนเหนือของรัฐยะไข่ ซึ่งพฤติกรรมของกองกำลังความมั่นคงอาจถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

การปฏิบัติการกวาดล้างจับกุมผู้ต้องสงสัยชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างรุนแรงและไม่หยุดหย่อนต่อชุมชนชาวโรฮิงญา จนชาวโรฮิงญาเสียชีวิตประมาณ 1,000 คน และอพยพย้ายถิ่นประมาณ 90,000 คน ในช่วงที่มีปฏิบัติการกวาดล้างและปิดล้อมพื้นที่เป็นเวลา 4 เดือน (องซานซูจี สั่งห้ามไม่ให้วีซ่าคณะสืบสวนยูเอ็นเข้าตรวจสอบกรณีกองทัพละเมิดสิทธิฯ โรฮิงญา, 2560)

2. เหตุการณ์วันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 เกิดเหตุการณ์กองกำลังติดอาวุธได้โจมตีป้อมตำรวจและหน่วยทหารในรัฐยะไข่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศพม่า จำนวน 30 จุด โดยกองกำลังติดอาวุธมีจำนวนถึง 150 คน และได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยได้ใช้มีด ปืน และระเบิดแสวงเครื่อง เข้าโจมตีตามจุดต่าง ๆ พร้อมกันและพยายามบุกเข้าไปในค่ายทหารแต่ไม่สำเร็จ เนื่องจากกองกำลังความมั่นคงส่งกำลังทหารออกปราบปรามซึ่งเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารเสียชีวิตจำนวน 12 คน และกองกำลังติดอาวุธเสียชีวิตจำนวน 77 คน (ยะไข่ปะทะดับกลิ่น! กองกำลังโรฮิงญาบุกถล่มด่าน ตร. พม่าสังหารไล่ปราบ, 2560) เหตุการณ์ดังกล่าว นับเป็นเหตุการณ์รุนแรงที่สุดนับจากเหตุการณ์โจมตีในลักษณะคล้ายกันที่ป้อมตำรวจ 3 แห่งบริเวณชายแดน

ในเมืองหม่องดอร์เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559 โดยกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกัน (Arakan Rohingya Salvation Army: ARSA)³ ที่รัฐบาลพม่าเรียกว่าผู้ก่อการร้าย กล่าวอ้างว่าเป็นผู้ลงมือก่อเหตุและเตือนว่าจะลงมืออีกครั้ง การบุกโจมตีดังกล่าวเกิดขึ้นเพียง 1 วัน หลังจากคณะกรรมการที่ปรึกษารัฐยะไข่ที่นำโดย นายโคฟี อันวัน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติ ส่งมอบรายงานเสนอแนวทางแก้ไขความขัดแย้งและสร้างสันติภาพระยะยาวในรัฐยะไข่ต่อรัฐบาลพม่า ซึ่งนายโคฟี อันวัน เตือนว่าจะมีคนที่มีความคิดหัวรุนแรงมากขึ้นหากไม่มีการมุ่งแก้ไขเรื่องความขัดแย้งด้านชาติพันธุ์ และระบุว่าประเทศพม่าต้องแก้ปัญหาวิกฤตชาวโรฮิงญาอย่างมีมาตรฐานและปราศจากความรุนแรง (อะไรคือชนวนเหตุรุนแรงครั้งล่าสุดในรัฐยะไข่?, 2560)

ภาพที่ 2 ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง

ที่มา: แพทย์ไร้พรมแดนคาดมีชาวโรฮิงญากว่า 6,700 คนเสียชีวิตในพม่า. โดย BBC ไทย, 2560.

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว กองกำลังความมั่นคงของประเทศพม่าเริ่มปฏิบัติการตอบโต้อย่างรุนแรงครั้งใหม่ด้วยปฏิบัติการกวาดล้างรุนแรงด้วยกำลังอาวุธ สังหาร และปล้นสะดมชาวโรฮิงญา รวมถึงวางเพลิงบ้านเรือนหลายร้อยหลัง จนทำให้สถานการณ์ของชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ของประเทศพม่าเข้าขั้นวิกฤต ชาวโรฮิงญาเสียชีวิตประมาณ 9,000 คน และมีชาวโรฮิงญามากกว่า 647,000 คน อพยพหนีความรุนแรงออกจากพื้นที่รัฐยะไข่ข้ามชายแดนเข้าสู่ประเทศบังกลาเทศระลอกใหญ่ (แพทย์ไร้พรมแดนคาดมีชาวโรฮิงญากว่า 6,700 คนเสียชีวิตในพม่า, 2560) และทำให้เกิดวิกฤตอาหาร ที่พัก และยาไม่เพียงพอ จนกลายเป็นวิกฤตผู้อพยพจุดใหญ่ที่สุดของโลกในขณะนี้ ซึ่งหลายประเทศประณามสิ่งที่เกิดขึ้นในตอนเหนือของรัฐยะไข่ว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ โดยมีเป้าหมายที่ชาวโรฮิงญาที่ตกเป็นเป้าด้วยเหตุผลด้านชาติพันธุ์และศาสนา อย่างไรก็ตาม รัฐบาลพลเรือนพม่าซึ่งมีนางออง ซาน ซูจี เป็นผู้นำโดยพฤตินัยก็ได้แสดงออกถึงความพยายามหาทางออกของปัญหาวิกฤตโรฮิงญาเช่นกัน

³ กลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกัน (Arakan Rohingya Salvation Army: ARSA) มีชื่อเดิมว่า ฮาราคาห์ อัล ยาควิน (Harakah al-Yaqin) ปรากฏตัวขึ้นมาครั้งแรกเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 โดยก่อเหตุโจมตีลักษณะคล้ายกันนี้กับป้อมตำรวจ 3 แห่งบริเวณชายแดนในเมืองหม่องดอร์ และสังหารเจ้าหน้าที่ จำนวน 9 คน ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นของเหตุความไม่สงบครั้งใหม่ในรัฐยะไข่

รัฐบาลพลเรือนพม่ากับวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญา

แม้ว่าความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในประเทศพม่าไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่า เช่น กะเหรี่ยง ฉาน (ไทใหญ่) คะฉิ่น ต่างเคยจับอาวุธขึ้นสู้กับรัฐบาลทหารพม่าเพื่อสิทธิในการปกครองตนเอง จนกระทั่งปัจจุบันการสู้รบระหว่างกองกำลังชนกลุ่มน้อยและกองทัพพม่ายังคงดำเนินอยู่ในรัฐฉาน รัฐกะเหรี่ยง และรัฐคะฉิ่น แต่ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่เป็นความท้าทายที่รัฐบาลพลเรือนภายใต้การนำของนางออง ซาน ซูจี ต้องเผชิญหลังจากเข้ารับตำแหน่งเพียงไม่กี่เดือนนับจากการชนะเลือกตั้งของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (เอ็นแอลดี) อย่างถล่มทลายเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2558 คือ ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ของชาวโรฮิงญาที่มีศาสนาเป็นองค์ประกอบ

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 รัฐสภาพม่าจัดประชุมเป็นครั้งแรก และนายฉินจ้อได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี แม้นางออง ซาน ซูจี ยังคงถูกห้ามตามรัฐธรรมนูญไม่ให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี แต่ในเดือนเมษายนมีการแต่งตั้งให้นางออง ซาน ซูจี ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาแห่งรัฐ (State Counsellor) ซึ่งเป็นตำแหน่งที่กำหนดขึ้นมาเป็นพิเศษ เพื่อให้นางออง ซาน ซูจี เป็นผู้นำโดยปริยายของรัฐบาลพลเรือนชุดนี้ แต่ถึงอย่างนั้น รัฐบาลใหม่ที่น่าโดยพลเรือนยังคงมีอำนาจอย่างจำกัด เนื่องจากกองทัพยังคงเป็นสมาชิกรัฐสภาถึงหนึ่งในสี่ของที่นั่งในรัฐสภา ซึ่งเป็นเหตุให้ทหารสามารถคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ และกองทัพยังคงมีอิทธิพลอยู่นอกเหนือการควบคุมดูแลของรัฐบาลพลเรือน โดยกองทัพมีอำนาจควบคุมกระทรวงที่สำคัญและมีอำนาจทางการเมืองอย่างกว้างขวาง (แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล, 2560, น. 21) ในขณะเดียวกันสถานการณ์ความขัดแย้งในรัฐยะไข่ระหว่างชาวพุทธพม่า และชาวมุสลิมโรฮิงญาซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่ายังคงมีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา โดยยังมีเหตุปะทะกันหลายครั้ง ทำให้มีชาวโรฮิงญาอพยพออกจากบ้านเรือนไปอาศัยอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยตามแนวชายแดนตลอดมา

วันที่ 24 สิงหาคม 2559 รัฐบาลพม่าจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในรัฐยะไข่ประกอบด้วยสมาชิกอิสระ 9 คน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญชาวพม่า 6 คน และผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติ 3 คน และแต่งตั้ง นายโคฟี อันนัน⁴ อดีตเลขาธิการสหประชาชาติ เป็นประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในรัฐยะไข่ โดยรัฐบาลพม่าได้แถลงการณ์ให้เหตุผลในการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาดังกล่าวว่ารัฐบาลพม่าต้องการหาทางแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต่อปัญหาที่มีความซับซ้อนในรัฐยะไข่ (“ซูจี” ตั้ง “โคฟี อันนัน” นั่งที่ปรึกษาแก้ปัญหาคความขัดแย้งรัฐยะไข่, 2559) ซึ่งหลังจากเหตุการณ์กลุ่มฮาราคาห์ อัล ยาซิน เข้าโจมตีป้อมตำรวจที่รักษาความปลอดภัยตามแนวชายแดนประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศ จนมีเจ้าหน้าที่เสียชีวิตในรัฐยะไข่ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559 และส่งผลให้กองกำลังความมั่นคงของรัฐบาลพม่าปฏิบัติการปราบปรามชาวโรฮิงญาเพื่อตอบโต้เหตุการณ์ จนทำให้เกิดความรุนแรงทั้งการข่มขืน สังหาร และวางเพลิงต่อชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ จนกระทั่งเกิดคลื่นผู้อพยพที่หลังไหลเข้าไปในประเทศบังกลาเทศอย่างต่อเนื่อง นายโคฟี อันนัน ได้เดินทางลงพื้นที่เมืองสิตตะเว ในรัฐยะไข่ เพื่อสังเกตการณ์สถานการณ์และหาทางแก้ไขปัญหาชาวมุสลิมโรฮิงญา แต่ถูกชาวพุทธในพื้นที่รัฐยะไข่รวมตัวชุมนุมประท้วงโดยถือป้ายต่อต้าน

⁴ นายโคฟี อันนัน เป็นเลขาธิการสหประชาชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2540-2549 และเป็นเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ร่วมกับองค์การสหประชาชาติใน พ.ศ. 2544

และชুমือจับไล่ เนื่องจากเห็นว่าปัญหารัฐยะไข่เป็นเรื่องภายในประเทศซึ่งไม่สามารถยอมรับการแทรกแซงจากชาวต่างชาติซึ่งเป็นคนนอกได้ (“โคฟี อันนัน” นำทีมลงพื้นที่รัฐยะไข่ ท่ามกลางเสียงประท้วงต่อต้าน, 2559)

ภาพที่ 3 นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติ เดินทางถึงสนามบินเมืองสิตตะเว รัฐยะไข่ และภาพชาวพุทธในพื้นที่รัฐยะไข่ได้ร่วมตัวชุมนุมประท้วงนายโคฟี อันนัน
ที่มา: “โคฟี อันนัน” นำทีมลงพื้นที่รัฐยะไข่ ท่ามกลางเสียงประท้วงต่อต้าน. โดย ผู้จัดการออนไลน์, 2559.

วันที่ 19 ธันวาคม 2559 นางอง ซาน ซูจี เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) วาระพิเศษที่นครย่างกุ้ง ซึ่งจัดขึ้นเป็นนัดพิเศษเพื่อหารือปัญหาชนกลุ่มน้อยชาวโรฮิงญาเมื่อประเทศพม่าเผชิญต่อแรงกดดันที่เพิ่มมากขึ้นจากนานาประเทศ แม้มาก่อนหน้านั้นนางอง ซาน ซูจี ไม่ต้องการให้มีการประชุมดังกล่าวขึ้นและกล่าวหาว่าประชาคมโลกทำให้ประเด็นเรื่องโรฮิงญาถูกละเลย การประชุมฉุกเฉินครั้งนี้เกิดขึ้นจากแรงกดดันของชาวมุสลิมในอาเซียนอย่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย โดยมีเป้าหมายเพื่อระงับความรุนแรงในพื้นที่พิพาทและหาทางแก้ไขปัญหาการก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชนในรัฐยะไข่ของประเทศพม่า รวมถึงปรับความเข้าใจ พื้นฟูความสัมพันธ์ ตลอดจนแบ่งปันข้อมูลความคืบหน้าของสถานการณ์ให้ชาติสมาชิก รับทราบ เนื่องจากการใช้ความรุนแรงต่อชาวโรฮิงญาอาจส่งผลให้เกิดวิกฤตผู้พลัดถิ่นส่งผลกระทบต่อประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหมือนที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติทางเรือในมหาสมุทรอินเดียเมื่อ พ.ศ. 2558

ภาพที่ 4 การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) วาระฉุกเฉินที่นครย่างกุ้ง เพื่อหารือปัญหาชนกลุ่มน้อยชาวโรฮิงญา
ที่มา: มาเลย์เผย “นำวิตกมาก” กลางที่ประชุมฉุกเฉินอาเซียนแก้วิกฤตโรฮิงญา นางซูจีเป็นเจ้าภาพ. โดย ข่าวสด, 2559.

การหารือในเวทีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจากกลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ชาติสมาชิก ได้แนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงในรัฐยะไข่ของประเทศพม่า คือ ประเทศพม่าตกลงที่จะรายงานความคืบหน้าของสถานการณ์การยุติความขัดแย้งในรัฐยะไข่ต่อประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างสม่ำเสมอและประเทศพม่ายอมรับข้อเสนอช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากชาติสมาชิกอาเซียน โดยยินยอมจะเปิดทางให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่จำเป็นจากต่างชาติเข้าพื้นที่ได้ อย่างไรก็ตาม การประชุมครั้งนี้ไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมแก่ชาวโรฮิงญาในประเทศพม่ามากนัก เพราะแม้ประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซียจะประสบความสำเร็จในการกดดันนางออง ซาน ซูจี ให้ออมพุดถึงประเด็นนี้ แต่นางออง ซาน ซูจีกลับใช้โอกาสนี้ตอกย้ำจุดยืนของตนเองว่า ปัญหาในรัฐยะไข่เป็นเรื่องซับซ้อนและรัฐบาลพม่าจำเป็นต้องใช้เวลาและพื้นที่ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้สำเร็จ อีกทั้งการประชุมครั้งนี้ไม่มีการระบุถึงรายละเอียดที่ชัดเจนในการจัดส่งความช่วยเหลือไปยังชาวโรฮิงญา โดยระบุเพียงว่าจะยอมให้มีการจัดส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่จำเป็นไปยังรัฐยะไข่ (ซูจี ขอ “เวลาและพื้นที่” แก้ปัญหาโรฮิงญา พร้อมให้ต่างชาติส่งความช่วยเหลือไปรัฐยะไข่, 2559) แต่รัฐบาลพลเรือนพม่าและนางออง ซาน ซูจี ยังต้องเผชิญกับความขัดแย้งครั้งใหญ่ เมื่อกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกันโจมตีป้อมตำรวจและหน่วยทหารในรัฐยะไข่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของพม่า จำนวน 30 จุดในวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 กองกำลังความมั่นคงและตำรวจ รวมถึงชาวพุทธบางส่วนในรัฐยะไข่ตอบโต้การโจมตีครั้งนี้อย่างรุนแรงด้วยการปิดล้อมเมืองหม่องดอร์ทางตอนเหนือของรัฐยะไข่ ก่อนจะเริ่มการสังหารอย่างไม่เลือกหน้า รวมทั้งผู้หญิงและเด็ก เผาทรัพย์สินและบ้านเรือนของชาวโรฮิงญา และกีดกันความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทุกชนิด ส่งผลให้ชาวโรฮิงญาเสียชีวิตและต้องลี้ภัยไปยังประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศบังกลาเทศจำนวนมาก และทำให้รัฐบาลพลเรือนพม่าต้องเผชิญข้อกล่าวหาเรื่องการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จากหลายประเทศ

ในขณะเดียวกันนางออง ซาน ซูจี ในฐานะผู้นำโดยพฤตินัยของรัฐบาลพลเรือนพม่าที่มาจากการเลือกตั้งและได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพถูกหลายฝ่ายกดดันอย่างหนักและถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าวางท่าทีนิ่งเฉยต่อวิกฤตความรุนแรงในรัฐยะไข่ และไม่ปกป้องชนกลุ่มน้อยชาวโรฮิงญาที่เป็นประชาชนในประเทศจนต้องอพยพหนีภัยครั้งใหญ่สู่ประเทศบังกลาเทศ จนในที่สุดนางออง ซาน ซูจี แกล้งอย่างเป็นทางการครั้งแรกนับตั้งแต่เกิดวิกฤตโรฮิงญาในรัฐยะไข่ต่อที่ประชุมรัฐสภาแห่งสหภาพในกรุงเนปิดอว์ในวันที่ 19 กันยายน 2560 โดยมีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ โดยมีใจความสำคัญประณามถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปแบบและการก่อกวนความรุนแรงซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายอย่างชัดเจน และรัฐบาลพลเรือนภายใต้การนำของนางออง ซาน ซูจี ไม่กังวลถึงประเด็นที่นานาชาติจับตา (international scrutiny) และไม่หวั่นเกรงการตรวจสอบอย่างละเอียดจากประชาคมโลกต่อสถานการณ์รุนแรงในรัฐยะไข่ เนื่องจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกำลังพยายามทุกวิถีทางตามกรอบของกฎหมายในการฟื้นฟูเสถียรภาพและสันติภาพให้กลับคืนสู่บ้านเมืองและกล่าวย้อนกลับไปเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559 ที่มีกลุ่มมุสลิมใช้กำลังโจมตีตำรวจและทำให้เกิดปัญหาตามมา มีคนถูกฆ่าตาย หลายคนหนีไปยังประเทศบังกลาเทศ ซึ่งรัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหามาเพื่อให้สังคมอยู่กันอย่างกลมเกลียวภายใต้การปกครองด้วยกฎหมาย และได้มีการเชิญ นายโคฟี อันนัน เป็นหนึ่งในที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาครั้งนี้ แต่ยังคงไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ นับตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน 2560

เป็นต้นมา ไม่ได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันเพิ่มเติมในรัฐยะไข่ และที่ผ่านมารัฐบาลทำทุกวิถีทางเพื่อให้ปฏิบัติการทางทหารในการปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายไม่กระทบกับประชาชน และแม้จะมีชาวมุสลิมจำนวนมากอพยพเข้าไปยังประเทศบังกลาเทศ แต่ก็มีชาวมุสลิมอีกจำนวนหนึ่งที่ยังคงอาศัยในพื้นที่ได้อย่างสงบ

สำหรับประเด็นผู้อพยพจำนวนมาก กำลังมีการเตรียมการสอบสวนเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริง แต่ทั้งนี้ที่ผ่านมารัฐบาลได้มีความพยายามในการพัฒนาพื้นที่รัฐยะไข่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องถนนหนทางที่เชื่อมหมู่บ้านห่างไกล เรื่องการศึกษาทั้งในขั้นพื้นฐานและระดับสูง โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงได้โดยไม่มีการปิดกั้น รวมไปถึงการเข้าถึงระบบสาธารณสุข และปัจจัยพื้นฐานอย่างที่อยู่อาศัย แต่พบว่ายังมีหลายชุมชนที่ผู้นำปฏิเสธการเข้าร่วมในแผนพัฒนาครั้งนี้ รัฐจึงต้องเพิ่มความพยายามในการโน้มน้าวให้ทุกชุมชนได้เข้าร่วมเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งประเทศพม่ากำลังเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นประชาธิปไตย แต่ประชาธิปไตยของประเทศพม่าอาจจะยังไม่สมบูรณ์แบบ ขอให้ประชาคมโลกมีความศรัทธาและเชื่อมั่น ประเทศพม่าเป็นประเทศที่สลับซับซ้อนในเรื่องชาติพันธุ์มากมาย แม้ว่าผู้คนคาดหวังว่าเราจะแก้ปัญหาได้ในเวลาอันสั้นแต่รัฐบาลของเราอยู่มาได้แค่ 18 เดือนเท่านั้นซึ่งยังสั้นเกินไปที่จะจัดการปัญหาต่าง ๆ อย่างที่มีคนคาดหวัง แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะไม่พยายามจัดการปัญหาพวกนี้ นอกจากนี้ ยังมีการเชิญชวนนักการทูตและนักข่าวจากทั่วโลกเข้าพื้นที่เพื่อไปสอบถามชาวมุสลิมที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ว่าเพราะอะไรพวกเขาจึงไม่หนีไปไหน ในส่วนของคนที่อพยพออกไปแล้ว หากจะกลับเข้ามาในประเทศพม่าอีกครั้ง ก็จะมีระบบคัดกรองคนเพื่อระบุว่าเป็นผู้ที่อพยพออกไปจริงหรือไม่ ทั้งนี้ รัฐบาลพม่าไม่ต้องการเห็นประเทศถูกแบ่งด้วยเหตุผลเรื่องความเชื่อทางศาสนา (ซูจีแถลงครั้งแรก วิกฤติโรอิงญา ขอประณามทุกความรุนแรง ย้ำรัฐกำลังแก้ปัญหา, 2560)

ภาพที่ 5 นางออง ซาน ซูจี แถลงชี้แจงสถานการณ์โรอิงญา

ที่มา: “ซูจี” แถลงชี้แจงสถานการณ์โรอิงญา. โดย PPTV HD 36, 2560.

อย่างไรก็ตาม ถ้อยแถลงดังกล่าวของนางออง ซาน ซูจี ไม่ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่าหมายถึงการรับผู้ลี้ภัยเหล่านี้กลับประเทศพม่าหรือไม่ และไม่มีการใช้คำว่าโรอิงญาเลยแม้แต่ครั้งเดียว โดยใช้คำว่า “ผู้อพยพ” และ “ชาวมุสลิม” แทน ซึ่งประเด็นนี้ถูกมองว่าเป็นท่าทีที่ยืนยันว่ารัฐบาลพม่าไม่ยอมรับการมีตัวตนของชาวโรอิงญาในพื้นที่รัฐยะไข่ตลอดมา โดยที่ผ่านมารัฐบาลพม่าและนางออง ซาน ซูจี ปฏิเสธข้อกล่าวหาเรื่องการกระทำโหดร้ายและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรอิงญาโดยตลอด รวมทั้งกองทัพพม่าระบุว่า กองทัพไม่มีความผิดอย่างที่ถูกลกล่าวหาเรื่องการฆ่า การเผาหมู่บ้าน การข่มขืนสตรีและเด็ก และการขโมยทรัพย์สินของชาวโรอิงญา

การปฏิบัติการทางทหารในรัฐยะไข่มีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูเสถียรภาพและกำจัดการคุกคามของก่อการร้ายที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัวซึ่งส่งผลให้กองทัพได้รับการสนับสนุนจากประชาชนให้เข้ามาควบคุมดูแลความเรียบร้อยของประเทศ

เห็นได้ว่าแม้ประเทศพม่าจะเปลี่ยนการปกครองจากรัฐบาลทหารมาอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลพลเรือนภายใต้การนำของนางออง ซาน ซูจี หลังการเลือกตั้ง พร้อมความคาดหวังว่านางออง ซาน ซูจี จะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ แต่ในความเป็นจริงประเทศพม่าในปัจจุบันกำลังมี 2 รัฐบาลบริหารประเทศอยู่ คือ รัฐบาลพลเรือนของนางออง ซาน ซูจี และรัฐบาลทหารภายใต้การนำของพลเอก มินอ่องหล่าย ซึ่งประกาศชัดเจนว่า ชาวโรฮิงญาไม่ใช่หนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นพลเมืองของประเทศพม่าและกองทัพจะปกป้องรักษาอำนาจอธิปไตยของประเทศพม่าอย่างเต็มที่ และการที่พรรคเอ็นแอลดีของนางออง ซาน ซูจี ครอบงำในรัฐสภา แต่ไม่สามารถควบคุมตำรวจ ทหาร และหน่วยงานรัฐที่สำคัญ ๆ ที่ดูแลเรื่องการเก็บภาษี การจัดการเรื่องที่ดิน รวมถึงการออกเอกสารต่าง ๆ เพราะหน่วยงานเหล่านี้อยู่ในอำนาจของกองทัพพม่าตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ รวมทั้งกองทัพยังมีอำนาจฉุกเฉินพิเศษที่เขียนขึ้นในรัฐธรรมนูญที่ให้ฝ่ายทหารมีสิทธิเข้าควบคุมประเทศ ด้วยเหตุผลที่ไม่ได้มีการระบุแน่ชัดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติและความสามัคคีของชาติ แสดงให้เห็นว่า กองทัพยังคงมีอิทธิพลอย่างมากภายในรัฐบาล และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาล สังเกตได้จาก แม้มีวิกฤตความรุนแรงต่อชาวโรฮิงญา แต่นางออง ซาน ซูจี เลือกที่จะไม่ลงพื้นที่รัฐยะไข่เพื่อตรวจสอบดูแลสถานการณ์ แต่กลับแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาโรฮิงญาในระยะยาวแทน ซึ่งแสดงถึงความระมัดระวังไม่ให้กระทบกระทั่งกับกองทัพมากเกินไป เพื่อนำไปสู่ความพยายามเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ท่าทีของนานาประเทศต่อวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญา

สถานการณ์วิกฤตโรฮิงญาที่ยังคงทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การโจมตีระลอกล่าสุดของกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกันเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 ทำให้กองทัพพม่าออกปฏิบัติการกวาดล้างชาวโรฮิงญารอบใหม่ ส่งผลให้มีชาวโรฮิงญาเสียชีวิตและต้องอพยพไปยังค่ายผู้ลี้ภัยในประเทศบังกลาเทศ จนเกิดวิกฤตค่ายผู้ลี้ภัยที่แออัด ขาดแคลนอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม และที่พักอาศัย ท่ามกลางความวิตกกังวลจากนานาประเทศต่อเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่และต่อชะตากรรมที่เลวร้ายของชาวโรฮิงญาจำนวนมากที่อพยพหนีภัยออกจากรัฐยะไข่ ซึ่งหลายประเทศรวมทั้งองค์การระหว่างประเทศต่างมีท่าทีต่อวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญาซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่มากที่สุดในโลกได้ออกมาแสดงจุดยืนบนความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยชาวอินโดนีเซียได้มีการประท้วงต่อต้านรัฐบาลพม่าหลายครั้งในกรุงจาการ์ตา เมืองหลวงของประเทศอินโดนีเซีย โดยผู้ชุมนุมเคลื่อนขบวนไปตามท้องถนนในกรุงจาการ์ตาและไปรวมตัวกันประท้วงหน้าสถานทูตพม่าใจกลางกรุงจาการ์ตา โดยการกล่าวสรรเสริญพระเจ้า และถือป้ายเรียกร้องให้ยุติการเช่นฆ่าชาวโรฮิงญา โดยมองว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องศาสนา แต่เป็นประเด็นด้านมนุษยธรรมที่เลวร้ายรวมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลอินโดนีเซียมีส่วนร่วมมากขึ้นในความพยายามที่จะยุติการละเมิด

สิทธิมนุษยชนต่อชาวโรฮิงญาในประเทศพม่า ตลอดจนเรียกร้องต่อคณะกรรมการรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ให้เรียกคืนรางวัลโนเบลที่มอบให้แก่นางออง ซาน ซูจี ที่ไม่สามารถจัดการความขัดแย้งได้

ภาพที่ 6 ชาวอินโดนีเซียประท้วงหน้าสถานทูตพม่าเรื่องโรฮิงญา

ที่มา: ชาวอินโดนีเซียประท้วงหน้า “สถานทูตพม่า” ร้องตัดสัมพันธ์. โดย ผู้จัดการออนไลน์, 2560.

เมื่อเหตุความรุนแรงส่อเค้ากระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศพม่า นายโจโก วิโดโด ประธานาธิบดีอินโดนีเซียได้ส่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปยังประเทศพม่า เพื่อเจรจาเรียกร้องให้รัฐบาลพม่ายุติการใช้ความรุนแรงกับชาวโรฮิงญา และเพื่อปกป้องคุ้มครองประชาชนทุกคน รวมทั้งชาวโรฮิงญาในประเทศพม่า ทั้งนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือเพื่อแก้ไขวิกฤตด้านมนุษยธรรม โดยจะเร่งรัดให้องค์การสหประชาชาติเข้ามาจัดการปัญหาชนกลุ่มน้อยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมด้วย (อินโดนีเซียเรียกร้องพม่ายุติความรุนแรงต่อชาวโรฮิงญา, 2560)

2. ประเทศมาเลเซีย

หลังเหตุการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ ประเทศมาเลเซียซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่ในประเทศเป็นชาวมุสลิม ได้มีชาวมมาเลเซียและชาวโรฮิงญาที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียประมาณ 500 คน เดินทางไปยังสถานทูตพม่าในกรุงกัวลาลัมเปอร์ พร้อมป้ายประณามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งนับเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีความรุนแรงมากขึ้นเกี่ยวกับกรณีการจัดการปัญหาในรัฐยะไข่

ภาพที่ 7 ชาวมมาเลเซียและชาวโรฮิงญาเดินทางมาชุมนุมในกรุงกัวลาลัมเปอร์ เพื่อประณามการปราบปรามชาวโรฮิงญาและวิจารณ์นางออง ซาน ซูจี

ที่มา: มาเลเซียเตรียมเรียกทูตพม่าเข้าพบ กรณีปราบปรามชาวโรฮิงญา. โดย BBC ไทย, 2560.

ทั้งนี้ กระทรวงต่างประเทศมาเลเซียได้ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยุติการกระทำที่อาจทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีก รวมทั้งขอให้รัฐบาลพม่าดำเนินมาตรการที่จำเป็นทุกอย่างเพื่อแก้ไขข้อกล่าวหาเรื่องการล้างเผ่าพันธุ์ในรัฐยะไข่ โดยรัฐบาลมาเลเซียได้เรียกเอกอัครราชทูตพม่าเข้าพบเพื่อแจ้งความเป็นห่วงของรัฐบาลให้ทราบ (ผู้นำมาเลเซียเรียกร้อง ออง ซาน ซู จี ช่วยหยุดยั้งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โรฮิงญา, 2559) ทั้งนี้ นายนาจิบ ราซัค นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ได้เข้าร่วมการประท้วงต่อต้านรัฐบาลพม่าที่กตชีละเมดิติทิมมนุษย์ชนชาวโรฮิงญา ซึ่งมีผู้เข้าร่วมชุมนุมในกรุงกัวลาลัมเปอร์ เมืองหลวงของประเทศมาเลเซีย ประมาณ 10,000 คน โดยการเข้าร่วมการประท้วงของนายนาจิบ ราซัค เป็นการแสดงจุดยืนว่ารัฐบาลมาเลเซียไม่พอใจการปราบปรามชาวโรฮิงญาของรัฐบาลพม่า ซึ่งถือเป็นเรื่องใหญ่เพราะตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา ประเทศสมาชิกอาเซียนถือหลักไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของกันและกันอย่างเด็ดขาด

ภาพที่ 8 นายนาจิบ ราซัค เรียกร้องนางออง ซาน ซูจี ช่วยหยุดยั้งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โรฮิงญา
ที่มา: ผู้นำมาเลเซียเรียกร้อง ออง ซาน ซู จี ช่วยหยุดยั้งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โรฮิงญา, โดย BBC ไทย, 2560.

นอกจากนี้ ประเทศมาเลเซียได้แสดงความไม่พอใจต่อแถลงการณ์จุดยืนของอาเซียนต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ของประเทศพม่า⁵ โดยนายอานิฟาห์ อามาน รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศมาเลเซียแสดงความไม่พอใจและประท้วงแถลงการณ์ของอาเซียน โดยกล่าวว่าอาเซียนกำลังพยายามเบี่ยงเบนประเด็นและมองข้ามความเป็นจริงของปัญหาชาวโรฮิงญา โดยไม่ระบุคำว่า “โรฮิงญา” ลงในแถลงการณ์ แต่กลับใช้คำว่ากลุ่มชาติพันธุ์ชาวมุสลิมที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ โดยได้ขอให้มีการทบทวนคำแถลงการณ์ของอาเซียน แต่ไม่ได้รับการตอบรับ ประเทศมาเลเซียจึงขอแสดงตัวไม่มีส่วนร่วมต่อคำแถลงการณ์ของอาเซียนเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งรับหน้าที่ประธานอาเซียนอยู่ขณะนั้นกล่าวว่า แถลงการณ์ที่ออกมาสะท้อนถึงมุมมองกว้าง ๆ ของอาเซียนต่อสถานการณ์ในรัฐยะไข่ ซึ่งอาเซียนยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกประเทศสมาชิกและให้ความเคารพต่อ

⁵ รัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียนได้ประชุมกรอบในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่นครนิวยอร์ก และได้ออกหนังสือแถลงการณ์ร่วมกันเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ของพม่า เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2560 ซึ่งเนื้อหาระบุว่าอาเซียนประณามการก่อเหตุโจมตีกองกำลังความมั่นคงของพม่าในรัฐยะไข่เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2560 รวมทั้งการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบที่ทำให้ประชาชนต้องเสียชีวิต บ้านเรือนถูกทำลาย และประชาชนต้องลี้ภัยจำนวนมหาศาล

การตัดสินใจของประเทศมาเลเซีย การที่มีประเทศสมาชิกแสดงออกว่าไม่เห็นด้วยต่อแถลงการณ์ของกลุ่ม เป็นสิ่งที่ไม่ค่อยเกิดขึ้นในอาเซียนซึ่งมีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ และมักจะมติเป็นเอกฉันท์ร่วมกัน (มาเลเซียไม่ขอมิเอี่ยวแถลงการณ์อาเซียนกรณีโรฮิงญา, 2560)

3. ประเทศไทย

แม้ว่าในช่วงเหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมาในรัฐยะไข่ ประเทศไทยขาดบทบาทการเป็นผู้นำในการเจรจา และจัดการปัญหาผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศเหมือนเช่นในยุคหนึ่งประเทศไทยเคยมีบทบาทมากใน พ.ศ. 2558 แต่ประเทศไทยได้มอบเงินช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม จำนวน 200,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่รัฐบาลพม่า เพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบในรัฐยะไข่จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559 และประเทศไทยได้ประกาศเจตจำนงมอบเงินช่วยเหลือเร่งด่วนเพิ่มเติมแก่ประเทศพม่าจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 จำนวน 5 ล้านบาท (ประมาณ 149,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ผ่านคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross: ICRC) ซึ่งทำงานอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลพม่าเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบในรัฐยะไข่โดยไม่แบ่งแยกชาติพันธุ์ รวมทั้งมอบเงินจำนวน 5 ล้านบาท ผ่านคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือผู้พลหนีภัยไปยังเขตคอกซ์บাজার (Cox's Bazar) ของประเทศบังกลาเทศ รวมทั้งจะให้ความช่วยเหลือระยะกลางและระยะยาว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (รัฐบาลประกาศช่วยโรฮิงญา วางแผนพัฒนาพม่า วงเงิน 139 ล้าน สร้างโรงสี-บ่อกักที่ยะไข่!, 2560) ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ออกแถลงการณ์ยืนยันช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบจากรัฐยะไข่ตามหลักมนุษยธรรม จากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 ซึ่งถือเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่เกิดวิกฤตผู้ลี้ภัยโรฮิงญาที่ประเทศไทยแสดงท่าทีอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม การออกแถลงการณ์ของประเทศไทยเกี่ยวกับประเด็นโรฮิงญาเกิดขึ้นเพียง 1 วันก่อนที่พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จะเดินทางไปพบกับนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา จึงมีความเป็นไปได้ว่าประเทศไทยต้องการแสดงจุดยืนที่ชัดเจนในเรื่องนี้ก่อนการพบกับผู้นำสหรัฐอเมริกาเนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบาทชัดเจนในการเรียกร้องให้รัฐบาลพม่ายุติการกวาดล้างชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่

4. ประเทศรัสเซีย

นายวลาดีมีร์ ปูติน ประธานาธิบดีรัสเซีย ได้ออกมากล่าวเรียกร้องให้รัฐบาลพม่าควบคุมสถานการณ์สู้รบหลังจากนายรามซัน กาดีย์روف นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐเซเชน นำประชาชนหลายหมื่นคนชุมนุมในกรุงกรอนนีซึ่งมีประชากรมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ และต่อมามีผู้มาร่วมชุมนุมกว่า 1 ล้านคนเพื่อประท้วงเหตุความรุนแรงที่มีต่อชาวโรฮิงญาในประเทศพม่า ทั้งนี้ นายรามซัน กาดีย์روف ได้กล่าวปราศรัยเปรียบเทียบเหตุการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และหากรัสเซียไม่ดำเนินการใด ๆ จะแสดงท่าทีคัดค้านรัฐบาลรัสเซีย (ชาวมุสลิมหลายหมื่นคนในเซเชนเรียกร้องรัสเซียชุมนุมหนุนโรฮิงญา, 2560)

อย่างไรก็ตาม ประเทศรัสเซียได้คัดค้านการใช้มาตรการแข็งกร้าวและการกดดันประเทศพม่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีที่ประเทศรัสเซียมีต่อประเทศพม่า แม้ว่าจะเห็นชอบต่อคำแถลงการณ์ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่แสดงความวิตกต่อรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรียกร้องให้ประเทศพม่ารับประกันว่าจะไม่มีการใช้กำลังทหารที่มากเกินไป ทั้งนี้ ประเทศรัสเซียได้ส่งเรือแอดมิรัลเพนเทลเยฟ

ซึ่งเป็นเรือพิฆาตติดซีปนาวุธสำหรับจัดการกับเรือดำน้ำ พร้อมเรือบอริส บูโทซึ่งเป็นเรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ เข้าเทียบท่าที่ประเทศพม่าเพื่อกระชับความสัมพันธ์เป็นเวลา 4 วัน

ภาพที่ 9 เรือพิฆาตรัสเซียเยือนประเทศพม่า

ที่มา: กองเรือรัสเซีย ส่ง เรือพิฆาตติดซีปนาวุธ ปราบเรือดำน้ำ เทียบท่าพม่า กระชับความสัมพันธ์ หลังโดนสหรัฐฯ และ ยูเอ็น บีบหนักเรื่องโรฮิงญา, โดย ทีนิวส์, 2560.

การเดินทางเยือนประเทศพม่าของกองเรือพิฆาตเกิดขึ้นหลังจากที่ผ่านมาจากประเทศพม่าถูกกดดันจากนานาประเทศโดยเฉพาะทางด้านสหประชาชาติที่มีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหัวเรือใหญ่ในการกล่าวหาว่า กองทัพพม่าเป็นผู้ที่ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮิงญา (กองเรือรัสเซีย ส่ง เรือพิฆาตติดซีปนาวุธ ปราบเรือดำน้ำ เทียบท่าเมียนมา กระชับความสัมพันธ์ หลังโดนสหรัฐฯ และ ยูเอ็น บีบหนักเรื่องโรฮิงญา, 2560) โดยประเทศรัสเซียต่อต้านการแทรกแซงจากภายนอกที่มากเกินไปเพราะจะไม่นำไปสู่ผลที่สร้างสรรค์ และเห็นว่าปัญหาโรฮิงญาไขที่ซับซ้อนสามารถแก้ไขได้ด้วยการเจรจาและข้อตกลงระหว่างประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุด

5. ประเทศจีน

ประเทศจีนเป็นพันธมิตรที่สำคัญของประเทศพม่า โดยประเทศจีนให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแก่ประเทศพม่า แต่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศพม่าเริ่มเปลี่ยนไปเมื่อประเทศพม่าเริ่มพัฒนาประชาธิปไตยในยุคของรัฐบาลเต็งเส่ง และได้หันไปรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป รวมถึงการที่รัฐบาลเต็งเส่งสั่งระงับโครงการก่อสร้างเขื่อนมิตโสเนซึ่งเป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศจีนในประเทศพม่าบนลุ่มน้ำอิระวดีในรัฐคะฉิ่น ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจให้กับรัฐบาลจีนเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ประเทศจีนตอบโต้ด้วยการหันไปสนับสนุนอาวุธยุทธโธปกรณ์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ทางตอนเหนือของประเทศพม่าและทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพม่ากับประเทศจีนต้องสะดุดลง

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศพม่าเริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ประธานาธิบดีลิ้นจ้อบรลูข้อตกลงเกี่ยวกับโครงการท่อน้ำมันและก๊าซธรรมชาติระหว่างประเทศจีนกับประเทศพม่าที่เจรจามานานเกือบ 10 ปี โดยโครงการดังกล่าวมีจุดเริ่มต้นที่เมืองจ้าวผิว ในรัฐยะไข่ ผ่านเขตมาเก๊า เขตมณฑลทะเลย์ และรัฐฉาน และเข้าสู่เขตเมืองหฺยุยลี่ ในมณฑลยูนนานของประเทศจีน ท่อน้ำมันมีความยาว

771 กิโลเมตร และสามารถลำเลียงน้ำมันได้ 22 ล้านตันต่อปี ขนานไปกับท่อก๊าซธรรมชาติในเขตประเทศพม่าที่มีความยาว 793 กิโลเมตร และสามารถลำเลียงก๊าซธรรมชาติได้ 12,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (โครงการท่อส่งก๊าซ “พม่า-จีน” เปิดใช้งานแล้ว, 2556) ซึ่งเส้นทางขนส่งน้ำมันนี้สอดคล้องกับโครงการเส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่ 21 (One Belt One Road) ของประเทศจีน ที่เชื่อมต่อประเทศจีนกับภูมิภาคเอเชียกลางและยุโรป และจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางนอกเหนือจากการขนส่งผ่านช่องแคบมะละกาและสิงคโปร์

ภาพที่ 10 แนวท่อส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติระหว่างประเทศจีน-ประเทศพม่า
ที่มา: โครงการท่อส่งก๊าซ “พม่า-จีน” เปิดใช้งานแล้ว, โดย มติชนออนไลน์, 2556.

ประเทศพม่าจึงมีความสำคัญต่อประเทศจีนในฐานะที่เป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติระหว่างเอเชียใต้กับประเทศจีน ซึ่งจะช่วยเพิ่มการนำเข้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของประเทศจีน ช่วยสร้างความมั่นคงทางพลังงานแก่ประเทศจีน และช่วยรักษาราคาน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในภาคใต้ของประเทศจีนให้อยู่ในระดับที่มั่นคง

ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤตโรฮิงญาขึ้น ประเทศจีนจึงได้แสดงบทบาทหลายครั้งในการสนับสนุนความพยายามของประเทศพม่าในการรักษาเสถียรภาพให้กลับมาเป็นปกติ นับจากการพยายามขัดขวางไม่ให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติออกแถลงการณ์เกี่ยวกับวิกฤตโรฮิงญาหลังการประชุมลับเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2560 จนกระทั่งคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติไม่สามารถออกแถลงการณ์ได้ และต่อมาในการประชุมฉุกเฉินของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเพื่อหารือในประเด็นความรุนแรงของวิกฤตโรฮิงญาตามคำขอของประเทศอังกฤษและประเทศสวีเดนเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2560 ที่ประชุมได้มีมติให้ออกแถลงการณ์แสดงความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ความรุนแรงและเรียกร้องให้มีการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การระงับการใช้ความรุนแรงภายในพื้นที่โดยทันที (แถลงการณ์ฉบับนี้เป็นผลมาจากการผลักดันของประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสภายใต้การสนับสนุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ต้องการให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติออกแถลงการณ์ที่จริงจังและเป็นรูปธรรมต่อรัฐบาลพม่านับตั้งแต่วิกฤตโรฮิงญากลายเป็นปัญหาสิทธิมนุษยชนระดับโลกหลังความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์วันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 ที่ทำให้

ชาวโรฮิงญาหลายแสนคนต้องอพยพออกนอกประเทศไปสู่ค่ายผู้ลี้ภัยชายแดนประเทศบังกลาเทศ) แต่ประเทศจีนซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ใช้สิทธิยับยั้งแถลงการณ์ดังกล่าว เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับถ้อยคำในแถลงการณ์ที่เอนเอียงไปในทางตำหนิรัฐบาลพม่ามากเกินไป โดยประเทศจีนได้กดดันให้มีการปรับถ้อยคำในแถลงการณ์ ทำให้ต้องมีการเจรจาปรับแก้ถ้อยคำหลายครั้ง ทั้งการขัดขวางข้อเสนอของประเทศอียิปต์ที่ต้องการเพิ่มข้อความเรียกร้องให้ประเทศพม่ารับรองสิทธิการเดินทางกลับประเทศพม่าให้แก่ชาวโรฮิงญาที่หนีภัยมายังประเทศบังกลาเทศ การประณามกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกัน การเปลี่ยนชื่อเรียกร้องให้นายอันโตนิโอ กูแตเรซ เลขาธิการสหประชาชาติตั้งที่ปรึกษาพิเศษเพื่อประสานงานและให้คำแนะนำกับรัฐบาลพม่ากรณีโรฮิงญาแทนการเรียกร้องให้รัฐบาลพม่ายอมให้สหประชาชาติส่งคณะกรรมการเข้าไปตรวจสอบกรณีความรุนแรงต่อชาวโรฮิงญาด้วยตนเองตามที่ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสเสนอไว้ ที่สำคัญยังมีการเปลี่ยนแปลงประเภทของแถลงการณ์จากมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (Resolution) ให้เป็นเพียงแถลงการณ์ของประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (Presidential Statement) ซึ่งไม่มีศักดิ์และผลผูกพันทางกฎหมายเท่า ซึ่งในที่สุดประเทศจีนยินยอมร่วมเป็นส่วนหนึ่งของแถลงการณ์ดังกล่าว โดยถือเป็นความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่ที่สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติทั้งหมดสามารถมีจุดยืนร่วมกันต่อกรณีโรฮิงญาได้ ทั้งนี้ แถลงการณ์ดังกล่าวถือว่าเป็นแถลงการณ์ที่รุนแรงที่สุดที่สหประชาชาติมีต่อประเทศพม่าในรอบเกือบ 10 ปี (UN เรียกร้องกองทัพเมียนมายุติใช้ความรุนแรงในยะไข่, 2560)

จุดยืนของประเทศจีนต่อสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่รัฐยะไข่ในครั้งนั้นชัดเจนว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่เป็นเรื่องภายในของประเทศพม่า พร้อมทั้งเห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนพม่าและประณามความไม่สงบที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ โดยเห็นด้วยกับการตอบโต้ของกองทัพพม่าต่อกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกันที่ตั้งใจพิทักษ์ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ รวมทั้งเห็นว่าประชาคมโลกควรสนับสนุนความพยายามของรัฐบาลพม่าที่พยายามรักษาความสงบ ทั้งนี้ จีนได้เสนอแผนแก้ไขปัญหาวิกฤตโรฮิงญาที่ส่งผลให้ชาวโรฮิงญาต้องอพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศบังกลาเทศ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ชีวิตตามปกติอีกครั้ง และเพื่อให้รัฐยะไข่กลับคืนสู่ความสงบโดยเร็วที่สุด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คือ การหยุดยิงในรัฐยะไข่ โดยการทำข้อตกลงหยุดยิงระหว่างรัฐบาลและกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกัน เพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูเสถียรภาพภายในพื้นที่ และลดความหวาดกลัวให้แก่ประชาชน โดยระยะแรกจะต้องมีการหยุดยิงโดยสิ้นเชิง เพื่อให้กลับคืนสู่เสถียรภาพและความสงบ ซึ่งจะทำให้ประชาชนพบแต่สันติและไม่ต้องถูกบังคับให้ลี้ภัยอีกต่อไป โดยทุกฝ่ายต้องทำงานอย่างหนักเพื่อให้จุดมุ่งหมายในขั้นตอนแรกประสบผลสำเร็จในระดับพื้นฐานซึ่งมีกุญแจสำคัญคือการยับยั้งที่ชนวนเหตุแห่งสงครามไม่ให้ปะทุอีก

ขั้นตอนที่ 2 คือ การเจรจาระหว่างประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศเพื่อหาทางออกที่เป็นไปได้ พร้อมกระตุ้นให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศในการแก้ไขสถานการณ์

ในระดับทวิภาคี โดยเน้นให้พหุศุขเจรจากันอย่างสันติวิธี และมีความเสมอภาค เพื่อนำไปสู่ทางออกที่ใช้งานได้จริง เพื่อส่งตัวผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา กลับถิ่นฐานซึ่งเป็นขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 คือ การแก้ปัญหาระยะยาวเพื่อหาทางออกที่ยั่งยืนเป็นการหาทางออกขั้นต้นสุดท้าย โดยมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาคความยากจน ซึ่งเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งและความไม่สงบ จากนั้นให้ประชาคมโลกร่วมกันให้ความช่วยเหลือบูรณะรัฐยะไข่ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบ (จีนชูแผน 3 ขั้นทางออกโรฮิงญา, 2560)

การที่ประเทศจีนพยายามเสนอตัวเป็นคนกลางในการเจรจาระหว่างประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศ ในประเด็นชาวโรฮิงญา รวมถึงการออกแถลงการณ์สนับสนุนรัฐบาลพม่าโดยเห็นว่าการปราบปรามการก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่นั้นเป็นเรื่องภายในประเทศและไม่มีนโยบายช่วยเหลือชาวโรฮิงญา เนื่องจากประเทศจีนไม่ต้องการเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลและกองทัพพม่าจากกรณีของชาวโรฮิงญา และที่สำคัญประเทศจีนต้องการความสงบเรียบร้อยและสันติภาพในรัฐยะไข่ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศจีนในภูมิภาคซึ่งไม่ใช่ผลประโยชน์ด้านมนุษยธรรม แต่เป็นผลประโยชน์ด้านยุทธศาสตร์และด้านเศรษฐกิจ

6. ประเทศอินเดีย

ประเทศอินเดียมีพรมแดนติดกับประเทศพม่าเป็นระยะทาง 1,600 กิโลเมตร ในแง่เศรษฐกิจ ประเทศอินเดียพยายามขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามนโยบายมองตะวันออก (Look East Policy) และ นโยบายรุกตะวันออก (Act East Policy) ของนายเรนทรา โมดี นายกรัฐมนตรีอินเดีย

ในแง่เศรษฐกิจ ประเทศอินเดียสนับสนุนประเทศพม่าในการลงทุนสร้างท่าเรือชิตตเว ในรัฐยะไข่ ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ใน พ.ศ. 2444 ประเทศอินเดียได้ใช้เงินลงทุนจำนวน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อปรับปรุงและยกระดับท่าเรือแห่งนี้ และใน พ.ศ. 2551 ประเทศอินเดียและประเทศพม่าได้ลงนามก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและการดำเนินงานโครงการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบกาลาดัน (Kaladan Multi-Modal Transit Transport Project) ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นการเชื่อมโยงการขนส่งหลายรูปแบบระหว่างท่าเรือกัลกัตตาในประเทศอินเดียและท่าเรือชิตตเวในประเทศพม่าผ่านแม่น้ำกาลาดัน รวมถึงเส้นทางถนน การที่ประเทศอินเดียก่อตั้งโครงการนี้ขึ้นเนื่องมาจากประเทศพม่ามีภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อการขนส่งสินค้า ทั้งทางถนนและทางเรือ โดยสามารถเดินทางสู่ปากแม่น้ำกาลาดันและออกทะเลเข้าสู่ประเทศอินเดียได้โดยสะดวก ทั้งนี้ โครงการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบกาลาดันมีการคมนาคมเชื่อมโยงทางทะเล และทางบก 3 เส้นทาง คือ

1) เส้นทางเดินเรือจากท่าเรือกัลกัตตาของประเทศอินเดียสู่ท่าเรือชิตตเวของประเทศพม่า ระยะทางประมาณ 420 ไมล์ทะเล และหากมีสายเรือที่มีเส้นทางโดยตรงระหว่างท่าเรือทั้งสองจะใช้เวลาประมาณ 2 วัน

2) เส้นทางเดินเรือจากท่าเรือชิตตเวสู่เมือง Peletwa ที่ท่าเรือ Sitpitpyin ทางแม่น้ำกาลาดันของประเทศพม่าระยะทาง 160 กิโลเมตร

3) เส้นทางถนนหลวงจากเมือง Pelawa-Keletwa สู่ชายแดนประเทศพม่า ระยะทาง 130 กิโลเมตร และจากชายแดนประเทศพม่าสู่เมืองมิโซรัมในประเทศอินเดียตามทางหลวงหมายเลข 54 ระยะทาง ประมาณ

100 กิโลเมตร (คณะเศรษฐศาสตร์ ร่วมกับศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2557, น. 1,5,7,9)

โครงการนี้นำไปสู่ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอินเดียกับประเทศพม่าและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเงินลงทุนทั้งโครงการอยู่ที่ประมาณ 214 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และถือเป็น 1 ใน 2 โครงการระหว่างประเทศขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ โดยอีกโครงการหนึ่งคือโครงการท่อส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่ผ่านจากรัฐยะไข่พาดผ่านกลางประเทศพม่าไปถึงประเทศจีน

ในแง่ของภูมิศาสตร์การเมืองและความมั่นคง ประเทศอินเดียพยายามขยายอิทธิพลเหนือประเทศพม่าเพื่อถ่วงดุลกับอิทธิพลของประเทศจีน เนื่องจากประเทศอินเดียมองว่าหากประเทศจีนส่งกองทัพเรือมาประจำการในบริเวณชายฝั่งของประเทศไทย ก็จะนับเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพในมหาสมุทรอินเดีย และประเทศอินเดียก็ไม่ต้องการให้ประเทศจีนมีอำนาจเหนือรัฐยะไข่ของประเทศไทย ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติปริมาณมหาศาล ก่อนหน้านี้ประเทศอินเดียและประเทศไทยมีความร่วมมือทางทหารมาอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศอินเดียสนับสนุนการฝึกฝนกองกำลังรักษาสันติภาพให้กับประเทศไทย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้ความร่วมมือในการปราบปรามและขับไล่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย เช่น กลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวนากามาอย่างต่อเนื่อง

แม้ว่าประเทศอินเดียปรารถนาให้ประเทศไทยเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตยในระยะยาว แต่ประเทศอินเดียไม่ต้องการเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลและกองทัพพม่า เนื่องจากประเทศอินเดียมีผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและด้านยุทธศาสตร์ในประเทศพม่าอย่างมหาศาล ซึ่งนายเรนทรา โมตี นายกรัฐมนตรีอินเดียได้เยือนประเทศไทยเพื่อขยายความสัมพันธ์ทางการค้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรุกตะวันออกเฉียงใต้ พยายามที่จะผลักดันต่อต้านอิทธิพลของประเทศจีน และประกาศลงทุนในรัฐยะไข่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปะทะกันระหว่างกองทัพพม่าและกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกัน (ผู้นำอินเดียเยือนพม่าด้วยความร่วมมือการค้า เห็นใจ “ซูจี” เจอภัยก่อการร้าย, 2560)

ภาพที่ 11 นายกรัฐมนตรีเรนทรา โมตี เดินทางเยือนประเทศพม่า ทหารหรือข้าราชการกับนางออง ซาน ซูจี เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2560

ที่มา: ผู้นำอินเดียเยือนพม่าด้วยความร่วมมือการค้า เห็นใจ “ซูจี” เจอภัยก่อการร้าย, โดย ผู้จัดการออนไลน์, 2560

ทั้งนี้ รัฐบาลพม่าได้เห็นชอบให้ประเทศอินเดียเข้ามาลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และโครงการทางเศรษฐกิจและสังคมในรัฐยะไข่ ซึ่งการอนุมัติได้เกิดขึ้นหลังจากที่รัฐบาลอินเดียออกแถลงการณ์ประณามการก่อการร้ายของกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกันที่ทำให้ทหารพม่าต้องเสียชีวิตหลายคนเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 โดยไม่มีการกล่าวถึงการสังหารหมู่ชาวโรฮิงญาโดยกองทัพพม่าแต่อย่างใด และก่อนหน้านั้นรัฐบาลอินเดียยังประกาศเนรเทศผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญากว่า 40,000 คน ออกนอกประเทศอีกด้วย (สหรัฐฯ-จีน-อินเดีย ทำไมไม่ช่วยโรฮิงญา?, 2560) โดยให้เหตุผลว่า ชาวโรฮิงญาทั้งหมดประมาณ 40,000 คนที่อพยพจากประเทศพม่ามาอาศัยอยู่ที่ประเทศอินเดียไม่ใช่ผู้ลี้ภัย แต่กลุ่มคนเหล่านี้เป็นผู้อพยพที่ผิดกฎหมาย (Illegally staying foreign nationals) ดังนั้น ใครก็ตามที่เป็นผู้อพยพที่ผิดกฎหมายจะต้องถูกเนรเทศและไม่เว้นแม้แต่ผู้ที่ได้รับการจดทะเบียนจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ซึ่งที่ผ่านมามีชาวโรฮิงญาที่อาศัยอยู่ในประเทศอินเดียประมาณ 16,500 คน ได้รับการจดทะเบียนดังกล่าวเพื่อให้ชาวโรฮิงญาพ้นจากการถูกข่มขู่คุกคาม การจับกุม และการเนรเทศ และแม้ว่าประเทศอินเดียไม่สามารถห้ามเจ้าหน้าที่จากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติจดทะเบียนและออกบัตรประจำตัวประชาชนแก่ชาวโรฮิงญา แต่ประเทศอินเดียไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 (the 1951 Refugee Convention) และไม่เคยลงนามในข้อตกลงใด ๆ เกี่ยวกับผู้ลี้ภัย ด้วยเหตุนี้ การส่งชาวโรฮิงญากลับประเทศพม่าจึงไม่ได้เป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงแต่อย่างใด แม้ว่าเจ้าหน้าที่จากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติประจำประเทศอินเดียจะเห็นว่าหลักการไม่ส่งผู้ลี้ภัยกลับไปยังสถานที่ที่พวกเขาจะเผชิญกับภัยอันตรายถือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศดั้งเดิม และมีผลผูกพันกับทุกประเทศ ไม่ว่าจะลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัยหรือไม่ก็ตาม (รบ. อินเดียจ่อเนรเทศชาวโรฮิงญา กว่า 4 หมื่นคนแม้มีบัตร UNHCR, 2560)

แม้ว่าท่าทีของประเทศอินเดียจะนับเป็นชาติเดียวที่แสดงออกในการสนับสนุนประเทศพม่าต่อการใช้ความรุนแรงต่อชาวโรฮิงญา ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับความรุนแรง แต่หลังจากนายเนเรนทรา โมดี นายกรัฐมนตรีอินเดียเดินทางเยือนประเทศพม่าอย่างเป็นทางการ ประเทศอินเดียได้ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้ยุติเหตุรุนแรงในรัฐยะไข่ทางตะวันตกของประเทศพม่าทันที และขอให้รัฐบาลพม่าดำเนินการด้วยความอดกลั้นเพื่อสวัสดิภาพของพลเรือนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สถานการณ์ในรัฐยะไข่ต้องได้รับการฟื้นฟูสู่ภาวะปกติโดยเร็ว นอกจากนี้ ประเทศอินเดียยังได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับคลื่นผู้อพยพที่หนีภัยการสู้รบในรัฐยะไข่ข้ามชายแดนเข้าไปยังประเทศบังกลาเทศอีกด้วย

7. ประเทศบังกลาเทศ

หากถามว่าปัญหาผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาส่งผลกระทบต่อประเทศใดมากที่สุด คำตอบคือประเทศบังกลาเทศ ซึ่งมีชายแดนติดกับประเทศพม่าทางตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีผู้นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 88 ประเทศบังกลาเทศให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญามากกว่า 300,000 คนตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา แต่การสู้รบครั้งใหม่ในรัฐยะไข่ระหว่างกองทัพพม่ากับกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกันที่ยืดเยื้อนับตั้งแต่วันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 นอกจากเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตมากที่สุดนับตั้งแต่เกิดเหตุจลาจลเมื่อ พ.ศ. 2555 แล้ว ยังส่งผลให้ชาวโรฮิงญาอีกมากกว่า 600,000 คนต้องลี้ภัยมายังประเทศบังกลาเทศ

ในขณะที่ ผู้นำอย่าง นางซึค ฮาสินา นายกรัฐมนตรีหญิงของประเทศบังกลาเทศมีความคิดเห็นต่อกรณีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาที่หนีความรุนแรงจากรัฐยะไข่ของประเทศพม่าเข้าสู่ประเทศบังกลาเทศว่า แม้ประเทศบังกลาเทศจะไม่ใช่ประเทศร่ำรวย และมีจำนวนประชากรถึง 160 ล้านคนในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ขนาดเล็ก แต่ถ้าหากประเทศบังกลาเทศสามารถเลี้ยงดูประชาชนจำนวน 160 ล้านคนได้ ไม่ว่าจะมีความถี่ของผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาเพิ่มขึ้นจำนวน 500,000 คนหรือ 700,000 คน ประเทศบังกลาเทศคิดว่าจะเลี้ยงดูได้ ทั้งนี้ ประเทศบังกลาเทศพร้อมจะแบ่งปันอาหารในประเทศซึ่งประชาชนในประเทศบังกลาเทศได้ลงมือทำแล้ว (นายกฯ หญิงบังกลาเทศเปิดใจไม่ใช่ประเทศร่ำรวยแต่พร้อมดูแลผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา, 2560) แสดงให้เห็นว่าประเทศบังกลาเทศมองผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาในมุมของการเอื้ออาทรแบบเพื่อนมนุษย์ โดยมีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามาร่วมบริจาคและช่วยเหลือผู้อพยพและเปิดรับผู้ลี้ภัยบ้านใกล้เคียงเต็มทีในภาวะเร่งด่วน แม้ว่าประเทศบังกลาเทศไม่มีนโยบายเปิดรับผู้ลี้ภัยอย่างเป็นทางการ แต่ก็ให้การช่วยเหลือ

ภาพที่ 12 นางซึค ฮาสินา นายกรัฐมนตรีบังกลาเทศ ลงพื้นที่เยี่ยมเยียนผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาที่ค่ายกักตบาลองเมืองยูคียา ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศซึ่งติดกับพรมแดนรัฐยะไข่ของประเทศพม่า
ที่มา: บังกลาเทศเรียกร่องพม่า รับผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญากลับ, โดย เดลินิวส์, 2560.

ประเทศบังกลาเทศจึงเป็นชาติที่น่าเห็นใจและน่ายกย่องมาก เนื่องจากประเทศบังกลาเทศเป็นประเทศยากจน แออัด มีประชากรอยู่อาศัยในประเทศอย่างหนาแน่นมาก และประสบปัญหาในการลักลอบเข้าประเทศเป็นปัญหาใหญ่ลำดับต้น ๆ ทั้งยังต้องแบกรับภาระผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญากว่า 900,000 คน ซึ่งเดิมมีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาที่อยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติในเขตค็อกซ์บาซาร์ของประเทศบังกลาเทศกว่า 300,000 คน และมีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาอพยพข้ามพรมแดนหนีเหตุรุนแรงในรัฐยะไข่เข้ามายังประเทศบังกลาเทศรอบใหม่อีกกว่า 600,000 คน นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์เมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นวิกฤตมนุษยธรรมครั้งร้ายแรงที่สุดของโลกยุคปัจจุบัน เมื่อผู้ลี้ภัยต้องอยู่กันอย่างแออัดในค่ายผู้ลี้ภัยโดยขาดแคลนอาหาร ยารักษาโรค และงบประมาณที่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง และประเทศบังกลาเทศเริ่มไม่สามารถจะรองรับผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาได้อีกต่อไป ทำให้ประเทศบังกลาเทศเตรียมการสร้างค่ายใหม่

บนเกาะบาชันจาร์⁶ เพื่อย้ายผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาไปอาศัย (เมียนมาถูกรุมกดดันหนัก ให้อยู่ติรันแรงรัฐยะไข่ จนโรฮิงญาป่วย, 2560)

อย่างไรก็ตาม ประเทศบังกลาเทศเริ่มเรียกร้องประเทศพม่าให้รับผู้อพยพชาวโรฮิงญากลับประเทศ และให้ใช้มนุษยธรรมจัดการกับวิกฤตชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ เนื่องจากผู้ลี้ภัยกลุ่มใหม่นี้มีจำนวนมากเกินกว่าที่ประเทศบังกลาเทศจะรองรับได้ในระยะยาว โดยประเทศบังกลาเทศจะให้ที่พำนักแก่ผู้อพยพจนกว่าประเทศพม่าจะรับกลับ แม้ว่าประเทศบังกลาเทศยินดีมอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมให้แก่ชาวโรฮิงญาทุกคนในค่ายผู้ลี้ภัย แต่รัฐบาลพม่าควรรับผู้อพยพชาวโรฮิงญาที่ประเทศบังกลาเทศมองว่าเป็นพลเมืองพม่ากลับประเทศโดยเร็วที่สุด

8. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หลังเหตุการณ์วันที่ 9 ตุลาคม 2559 รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนได้มีการประชุมฉุกเฉินวาระพิเศษว่าด้วยวิกฤตชาวโรฮิงญาที่นครย่างกุ้งของประเทศพม่าเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2559 โดยนางออง ซาน ซูจี ในฐานะรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศพม่าเข้าร่วมด้วย โดยประเทศมาเลเซียเรียกร้องให้อาเซียนประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและตรวจสอบข้อกล่าวหาการสังหาร การข่มขืน การปล้นสะดม การเผาบ้านเรือน และการจับกุมชาวโรฮิงญา ในขณะที่ประเทศพม่าปฏิเสธข้อกล่าวหาและยืนยันว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม อาเซียนได้ออกแถลงการณ์กรณีรัฐยะไข่ของประเทศพม่า เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2560 ในการประชุมระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (Informal ASEAN Ministerial Meeting-IAMM) ซึ่งเป็นการประชุมคู่ขนานกับการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 72 และนับเป็นเวลาเกือบหนึ่งเดือนหลังเหตุการณ์ความโหดร้ายในรัฐยะไข่ที่เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 โดยแถลงการณ์ดังกล่าวได้ประณามการโจมตีของกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกัน เมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 และการใช้ความรุนแรงโดยทุกฝ่าย และระบุว่าสถานการณ์ในรัฐยะไข่ของประเทศพม่าเป็นปัญหาระหว่างชุมชนที่ซับซ้อนและมีรากเหง้ามาจากประวัติศาสตร์ จึงขอให้ทุกฝ่ายหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง รวมทั้งให้ร่วมกันหาทางออกระยะยาวรวมถึงการที่ประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศจะต้องคุยกัน นอกจากนี้ ขอให้ประเทศพม่ารับรองความปลอดภัยของพลเรือนทั้งหมด และหยุดยั้งความรุนแรงในรัฐยะไข่โดยทันที รวมทั้งจัดการปัญหาผู้ลี้ภัยผ่านกระบวนการพิสูจน์ทราบ โดยยินดีกับการที่ประเทศพม่าเริ่มทำงานกับคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนต้องการเห็นการเปิดช่องทางให้ความช่วยเหลือถึงผู้ได้รับผลกระทบและชุมชนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด แต่แถลงการณ์ดังกล่าวกลับไม่เอ่ยชื่อโรฮิงญา ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของมาเลเซียออกแถลงการณ์ประกาศว่า ประเทศมาเลเซียไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแถลงการณ์ของประเทศ

⁶ เกาะบาชันจาร์ หรือเดิมชื่อเกาะเต็งการ์จาร์ ตั้งอยู่ปากแม่น้ำเมกนา เป็นเกาะร้างห่างไกลแห่งหนึ่ง มีพื้นที่มากถึง 25,000 ไร่ บังกลาเทศเคยเสนอย้ายชาวโรฮิงญาไปเกาะนี้มาแล้วใน พ.ศ. 2558 ในช่วงที่ค่ายค็อกซ์บาซาร์เริ่มแออัด แต่ถูกระงับแผนในขณะนั้นเพราะมีข่าวว่าไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ เนื่องจากเป็นเกาะที่เพิงโผล่พื้นน้ำทะเลใน พ.ศ. 2549 และมีน้ำท่วมทุกปี

อาเซียนกรณีรัฐยะไข่ เพราะเนื้อหาของแถลงการณ์อาเซียนให้ความหมายกับปัญหาไม่ถูกต้อง และประเทศมาเลเซียได้แสดงความห่วงใยเรื่องโรฮิงญาแต่กลับไม่ปรากฏในแถลงการณ์ของอาเซียน ทั้งยังไม่กล่าวถึงชุมชนโรฮิงญาในฐานะผู้ได้รับผลกระทบ โดยประเทศมาเลเซียเรียกร้องประเทศพม่าให้ยุติการใช้ความรุนแรง และเปิดทางให้ความช่วยเหลือชาวโรฮิงญา รวมทั้งให้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของสหประชาชาติเพื่อแก้ไขปัญหาในระยะยาว (อาเซียนเห็นต่างกรณีโรฮิงญา เมียนมาพบศพหมู่ชาวมุสลิม กองทัพโรฮิงญายืนยันไม่เกี่ยวข้อง, 2560)

แม้หลายฝ่ายมองว่าปัญหาการอพยพของชาวโรฮิงญาเป็นปัญหาโดยรวมของอาเซียน เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นขัดต่อหลักการเคารพสิทธิมนุษยชนที่ประกันไว้ชัดเจนในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN CHARTER) หรือธรรมนูญอาเซียน แต่โดยปกติชาติสมาชิกอาเซียนมีหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน (Non-interference policy) โดยเห็นได้จากเมื่อ พ.ศ. 2558 อาเซียนไม่มีท่าทีอย่างชัดเจนต่อการอพยพทางเรือของชาวโรฮิงญาที่กลายเป็นการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

9. สหภาพยุโรป

สหภาพยุโรปได้แสดงความกังวลต่อการใช้ความรุนแรงเกินเหตุในรัฐยะไข่ พร้อมเรียกร้องรัฐบาลพม่ายุติความรุนแรงทั้งการเข่นฆ่า การรังแก การข่มขืน และการเผาบ้านเรือนกับชาวโรฮิงญาทันที โดยเอกอัครราชทูต 28 ประเทศของสหภาพยุโรปได้ลงนามข้อตกลงที่อนุมัติระหว่างการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศสหภาพยุโรป ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับที่บ่งชี้ชัดเจนถึงการกระทำโดยจงใจจากการใช้กำลังโดยไม่สมสัดส่วนของหน่วยความมั่นคงของพม่าเพื่อขับไล่ชนกลุ่มน้อยซึ่งทำให้เกิดการอพยพลบหนืออย่างรวดเร็วของคนจำนวนมาก

ทั้งนี้ สหภาพยุโรปจะระงับความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้นำระดับสูงของกองทัพพม่าและทบวงความร่วมมือทางด้านกลาโหมทั้งหมดเพื่อต่อต้านการใช้กำลังที่ไม่เหมาะสม (disproportionate use of force) ต่อชนกลุ่มน้อยชาวโรฮิงญา พร้อมกับเรียกร้องต่อทุกฝ่ายให้ยุติความรุนแรงในทันที โดยสหภาพยุโรปได้สั่งห้ามส่งออกอาวุธและอุปกรณ์ที่สามารถนำไปใช้เพื่อการกดขี่แก่ประเทศพม่า และอาจพิจารณามาตรการคว่ำบาตรเพิ่มเติม หากสถานการณ์วิกฤตไม่ดีขึ้นและยังเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่ต่อไป (อียูตัดความสัมพันธ์กับบิกกองทัพพม่า, 2560) ซึ่งสหภาพยุโรปเชื่อว่าหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหาคือ การยุติความรุนแรงและการยุติการอพยพลี้ภัย รวมถึงการรับประกันว่าการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจะเข้าถึงรัฐยะไข่ได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนการส่งตัวผู้ลี้ภัยกลับคืนถิ่นอย่างปลอดภัยและยั่งยืน โดยสหภาพยุโรปเห็นว่าแผนแก้ไขปัญหาวิกฤตโรฮิงญาของประเทศจีนมีความเป็นไปได้จริงที่ประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศจะสามารถทำบันทึกความเข้าใจและข้อตกลงสำหรับการส่งตัวผู้ลี้ภัยกลับประเทศพม่าอย่างปลอดภัยและสหภาพยุโรปพร้อมจะให้ความช่วยเหลือในกระบวนการดังกล่าว (รบ.จีนเสนอแผน 3 ขั้นตอนแก้ปัญหาโรฮิงญาในระยะยาว, 2560)

10. ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้ประเทศพม่าเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตยที่มีรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง โดยการสนับสนุนนโยบายปฏิรูป

การเมืองและเศรษฐกิจของประเทศพม่าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผ่อนคลายมาตรการกีดกันทางเศรษฐกิจต่อประเทศพม่านั้นนับตั้งแต่ พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศพม่ายังมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงแรกที่รัฐบาลพลเรือนของนางออง ซาน ซูจี เข้ามาบริหารประเทศ ส่งผลให้ในช่วงแรกประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีการออกมาแสดงจุดยืนเรียกร้องให้ประเทศพม่ายุติการใช้ความรุนแรงต่อชาวโรฮิงญา จนถูกวิพากษ์วิจารณ์จากนานาชาติอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนผ่านอำนาจเข้าสู่ยุคประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ และสถานการณ์ในรัฐยะไข่กลับมารุนแรงครั้งใหญ่ ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงออกแถลงการณ์แสดงความกังวลต่อเหตุการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ และหันกลับมาบีบบทบาทที่ชัดเจนมากขึ้นในการเรียกร้องให้ประเทศพม่ายุติการกวาดล้างชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ โดยออกแถลงการณ์แสดงความกังวลต่อเหตุความรุนแรงที่ทำให้ชาวโรฮิงญาต้องอพยพหนีออกจากที่อยู่อาศัยซึ่งแสดงให้เห็นว่ากองทัพพม่าไม่ได้ปกป้องพลเรือน และการที่ประเทศพม่าใช้ปฏิบัติการทางทหารต่อชาวโรฮิงญาเทียบได้กับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เรียกร้องให้ประเทศพม่ายุติความรุนแรงและหยุดขับไล่ชาวโรฮิงญา และประเทศสหรัฐอเมริกากำลังดำเนินมาตรการหลายอย่างเพื่อยุติเหตุรุนแรงดังกล่าว ประกอบด้วยการใช้มาตรการยุติความช่วยเหลือทางทหารแก่ประเทศพม่า การจำหน่ายอาวุธยุทโธปกรณ์แก่ประเทศพม่า การจำกัดการติดต่อกับกองทัพพม่า การออกมาตรการคว่ำบาตรกลุ่มบุคคลในประเทศพม่าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำเหตุรุนแรงต่อชาวโรฮิงญาซึ่งทำให้ชาวโรฮิงญาหลายแสนคนต้องลี้ภัยไปยังประเทศบังกลาเทศซึ่งเป็นไปตามสิทธิที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแม็กนิตสกี (the Global Magnitsky Human Rights Accountability Act) ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิทธิมนุษยชนสากลและมีขอบเขตเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีดำบุคคลที่มีพฤติการณ์เข้าข่ายละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงโดยใช้มาตรการคว่ำบาตรห้ามเดินทางเข้าประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงการอายัดหรือยึดทรัพย์สินที่มีอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา (สหรัฐฯ เตรียมพิจารณาคว่ำบาตรเมียนมากรณีโรฮิงญา, 2560; สหรัฐฯ เล็งลงโทษพม่าเรื่องโรฮิงญา, 2560) ซึ่งรัฐบาลภายใต้การนำของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ได้สั่งให้มีการอายัดทรัพย์สินของ พลตรี หม่อง หม่อง โซ อดีตผู้บัญชาการแม่ทัพภาคตะวันตกของกองทัพพม่า เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเช่นฆ่า การใช้ความรุนแรงทางเพศ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างแพร่หลายและรุนแรงต่อประชาชนในรัฐยะไข่ โดยเฉพาะชาวโรฮิงญาซึ่งลี้ภัยข้ามพรมแดนไปยังประเทศบังกลาเทศกว่า 600,000 คน นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์เมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 ตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อเป็นมาตรการตอบโต้บุคคลที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของพลเมืองในประเทศตัวเองอย่างร้ายแรง และถึงไม่เป็นที่ชัดเจนว่าบุคคลนี้มีทรัพย์สินอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่ แต่การประกาศดังกล่าวย่อมมีผลต่อความน่าเชื่อถือในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ (สหรัฐฯ ขึ้นบัญชีดำนายพลเมียนมาฐานละเมิดสิทธิมนุษยชน, 2560) อีกทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาจัดสรรงบประมาณเพิ่มจำนวน 32 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ประมาณ 1,056 ล้านบาท) เพื่อสนับสนุนโครงการมอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา ถือเป็น การขยายวงเงินความช่วยเหลือเฉพาะในปีนี้เป็น 95 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ประมาณ 3,135 ล้านบาท) (สหรัฐฯ ช่วยเงินผู้ลี้ภัยโรฮิงญา 1 พันล้านบาท, 2560)

11. สหประชาชาติ

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ประชุมลับเพื่อหารือถึงสถานการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ของประเทศพม่า จำนวน 2 ครั้ง โดยประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2560 ซึ่งการประชุมครั้งนี้ไม่มีมติในที่ประชุมสำหรับคำแถลงการณ์ เนื่องจากมาจากประเทศจีนและประเทศรัสเซียซึ่งเป็น 2 ใน 5 ของสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้คัดค้านคำแถลงการณ์โดยแสดงความกังวลต่อสถานการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ ส่งผลให้ไม่สามารถออกแถลงการณ์อย่างเป็นทางการได้เนื่องจากการออกคำแถลงการณ์จำเป็นต้องได้รับการยอมรับโดยเอกฉันท์ แต่ที่ผ่านมามีประเทศรัสเซียและประเทศจีนซึ่งเป็นพันธมิตรของประเทศพม่าได้ให้การคุ้มครองประเทศพม่าจากการกระทำใด ๆ อยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 13 กันยายน 2560 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ประชุมลับเป็นครั้งที่ 2 โดยมีวาระฉุกเฉินเพื่อหารือถึงสถานการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ของประเทศพม่าตามข้อเสนอของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศอดีตเจ้าอาณานิคมของประเทศพม่าและประเทศสวีเดน การประชุมครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่สมาชิก 15 ชาติสามารถเห็นพ้องต้องกันและผ่านแถลงการณ์แสดงท่าทีอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสถานการณ์ในประเทศพม่า โดยประเทศจีนและประเทศรัสเซียซึ่งเป็นพันธมิตรของประเทศพม่าไม่ได้ขัดขวาง (UN-ยุโรปจำเริญมาติความรุนแรง, 2560) ทั้งนี้ แถลงการณ์ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงญาแห่งรัฐอาระกันที่โจมตีเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารของประเทศพม่าเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 และในขณะเดียวกันได้เรียกร้องให้กองทัพพม่ายุติการใช้กำลังทหารเกินกว่าเหตุในรัฐยะไข่เพราะทำให้เกิดความรุนแรงในชุมชนและเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ตามมาหลังจากนั้นทั้งการสังหารอย่างเป็นระบบ ความรุนแรงทางเพศ และการเผาทำลายหมู่บ้าน โดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติยืนยันว่าพร้อมจะส่งเสริมเอกภาพอธิปไตย และการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยของประเทศพม่า แต่ต้องมีการปฏิรูประบบตุลาการและหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศพม่า และขอให้ประเทศพม่าร่วมมือกับประเทศบังกลาเทศและสหประชาชาติในการช่วยเหลือชาวโรฮิงญาที่ต้องการกลับบ้านให้ได้กลับสู่ถิ่นฐานอย่างปลอดภัยและมีศักดิ์ศรี รวมทั้งขอให้ประเทศพม่าทำตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในรัฐยะไข่ที่มีนายโคฟี อันนัน เป็นประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งได้เรียกร้องให้ประเทศพม่าให้สถานะพลเมืองและสิทธิขั้นพื้นฐานแก่คนทุกกลุ่มรวมถึงชาวโรฮิงญาอย่างเท่าเทียม (เลขาธิการ-คณะมนตรีความมั่นคงฯ ประสานเสียงร้องพม่ายุติความรุนแรงในรัฐยะไข่, 2560; ยูเอ็นเผยโรฮิงญากำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์แห่งหายนะ, 2560)

วันที่ 28 กันยายน 2560 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติประชุมพิจารณากรณีวิกฤตการณ์โรฮิงญาแบบเปิดเผยอย่างเป็นทางการครั้งแรกหลังชาวโรฮิงญาหลายแสนคนหนีจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ของประเทศพม่าตลอดช่วงที่ผ่านมา แม้ว่าไม่มีการออกแถลงการณ์ใด ๆ แต่การหารือและถกเถียงที่เกิดขึ้นได้สร้างความกดดันต่อนานาชาติว่าควรเข้ามาบีบบังคับและรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อผู้บริสุทธิ์ในรัฐยะไข่ โดยสหประชาชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส เรียกร้องให้ประเทศพม่ายุติปฏิบัติการทางการทหารกับชาวโรฮิงญาอย่างเปิดเผยโดยทันที และให้องค์กรนานาชาติ

สามารถเข้าให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมโดยเร่งด่วน ทั้งนี้ ประชาคมระหว่างประเทศต้องดำเนินการบางอย่างกับประเทศพม่า หากประเทศพม่าไม่ตอบสนองต่อการเรียกร้องในครั้งนี้

ภาพที่ 13 การประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติแบบเปิดเผยอย่างเป็นทางการครั้งแรกเพื่อพิจารณากรณีวิกฤตโรฮิงญา

ที่มา: “ยูเอ็น” ชี้ “พม่า” กำลังปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ “โรฮิงญา”, โดย ประชาชาติธุรกิจ, 2560.

ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกากล่าวถึงปัญหาโรฮิงญาในประเทศพม่าว่า ช่วงเวลาของการเจรจาทางการทูตกับประเทศพม่านั้นจบลงและการดำเนินการต้องเป็นไปเพื่อตอบโต้กองกำลังความมั่นคงของประเทศพม่าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจุดชนวนให้เกิดความเกลียดชังในหมู่พลเมืองของประเทศ และเรียกร้องนานาชาติที่ชายอาวุธให้ประเทศพม่าขณะนี้ระงับการส่งมอบจนกว่ากองทัพพม่าจะแสดงความรับผิดชอบ เพื่อเป็นการลงโทษที่กองทัพพม่าใช้กำลังเข้าปราบปรามชาวโรฮิงญาอย่างไร้ความปราณี ทั้งนี้ กองทัพพม่าต้องถอนกำลังออกจากพื้นที่โดยทันที และต้องจัดการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อเหตุความรุนแรงทั้งหมด รวมทั้งเรียกร้องให้ประเทศพม่าอนุญาตให้มีการส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากองค์การสหประชาชาติ และองค์กรสิทธิต่าง ๆ พร้อมทั้งต้องให้คำมั่นที่จะรับผู้อพยพกลับสู่ถิ่นฐานเดิมของพวกเขา และจำเป็นต้องมีการจัดการกับหัวหน้ากองทัพพม่าที่สั่งให้มีปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่รัฐยะไข่จนเป็นเหตุให้มีผู้อพยพหลายแสนชีวิต นับเป็นครั้งแรกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกร้องให้มีการลงโทษคนในกองทัพพม่า

ตรงกันข้ามกับประเทศจีนและประเทศรัสเซียซึ่งมีท่าทีปกป้องประเทศพม่า โดยประเทศจีนกล่าวว่าประเทศพม่ากำลังสร้างเสถียรภาพในประเทศของตนเอง และเรียกร้องให้นานาชาติมีความเป็นกลาง อย่ากดดันหรือคว่ำบาตรรัฐบาลพม่า โดยประชาคมโลกต้องระมัดระวังและคำนึงถึงความยากลำบากของประเทศพม่าด้วย ขอให้อดทนและสิ่งสำคัญคือการส่งความช่วยเหลือ เช่นเดียวกับประเทศรัสเซียที่เห็นว่าเราต้องระมัดระวังอย่างมากเวลาที่จะกล่าวหาว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และมองว่าที่ผ่านมาโลกกดดันประเทศพม่ามากเกินไปซึ่งเป็นการซ้ำเติมสถานการณ์ให้เลวร้ายลงมากกว่าเดิม

ขณะที่ประเทศพม่ากล่าวถึงวิกฤตโรฮิงญาว่า การต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายไม่ใช่ความขัดแย้งทางด้านศาสนา และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจะทำให้ทุกอย่างเลวร้ายขึ้นเพราะสิ่งนี้ไม่ใช่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในพม่า และยืนยันว่าประเทศพม่าจะดำเนินการระบวงการพิสูจน์สัญชาติบริเวณจุดผ่านแดน ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดร่วมกันกับประเทศบังกลาเทศเมื่อ พ.ศ. 2536 (ยูเอ็นหมดความอดทนกับเมียนมากรณีโรฮิงญา,

2560; อเมริกาออกโรงยุติฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ “โรฮิงญา” ขอดำเนินคดีทหาร ส่วนจีน-รัสเซียหนุนพม่า, 2560; UN จีเมียนมาร์ ยุติฝืนร้าย “โรฮิงญา”, 2560)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ของประเทศพม่าจนทำให้เกิดการอพยพลี้ภัยของชาวโรฮิงญา มากกว่า 600,000 คน ไปยังประเทศบังกลาเทศ ถือเป็น การอพยพลี้ภัยครั้งใหญ่ที่ทำให้ทั่วโลกหันกลับมาให้ความสำคัญกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ส่งผลให้เกิดวิกฤตมนุษยธรรมครั้งใหญ่ของโลก ภาพที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ เป็นภาพที่น่าสลดและโหดร้ายจนประชาคมโลกไม่สามารถละเลยหรือไม่ใส่ใจเหมือนในอดีตได้ ในฐานะที่ประเทศพม่าเป็นต้นตอของปัญหาคงต้องยอมเผชิญกับความจริงว่าชาวโรฮิงญาดำรงอยู่จริง และเป็นปัญหาที่ประเทศพม่าต้องหาทางออกอย่างกล้าหาญและตรงไปตรงมา แม้ว่าประเทศพม่ามีหน้าที่และมีสิทธิที่จะคุ้มครองพลเรือนและเจ้าหน้าที่ของตนให้รอดพ้นจากการโจมตี รวมถึงการสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่ประเทศพม่าต้องมีการประกันว่ามาตรการตอบโต้การโจมตีที่นำมาใช้นั้น มีสัดส่วนเหมาะสมและไม่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งภาพที่ชาวโรฮิงญาต้องอพยพลี้ภัยหนีความรุนแรงในรัฐยะไข่ได้สะท้อนให้เห็นว่าประเทศพม่าไม่ได้ปกป้องพลเรือนอย่างแท้จริง

แม้ว่าในขณะที่ประเทศพม่าและประเทศบังกลาเทศได้ลงนามในข้อตกลงนำชาวโรฮิงญาที่อพยพลี้ภัยจากรัฐยะไข่ข้ามแดนไปฝั่งประเทศบังกลาเทศเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2560 กลับสู่ประเทศพม่า แต่ข้อตกลงนี้เป็นเพียงวิธีการที่จะช่วยให้ผู้อพยพลี้ภัยกลุ่มนี้กลับไปสู่ถิ่นฐานเดิมที่รัฐยะไข่ โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าจนถึงวันนี้ประเทศพม่ายังไม่ยอมเรียกพวกเขาว่าเป็นชาวโรฮิงญา และยืนยันที่จะใช้คำว่าชาวเบงกาลีที่เข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย การให้ชาวโรฮิงญากลับไปประเทศพม่าอาจไม่ได้เป็นหลักประกันถึงความปลอดภัยของชาวโรฮิงญา เพราะชาวโรฮิงญาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศพม่ามายาวนาน หากมีการส่งกลับถิ่นฐานเดิมที่รัฐยะไข่ จะมีมาตรการอย่างไรเพื่อให้ทุกฝ่ายมั่นใจได้ว่าความคลั่งแค้นใจต่อกันจะไม่ทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นมาอีกครั้ง อีกทั้งข้อตกลงดังกล่าวไม่ได้กำหนดว่าจะต้องใช้เวลานานเท่าใด และจะรับทั้ง 600,000 กว่าคนกลับไปรัฐยะไข่ของประเทศพม่าหรือไม่ หากประเทศพม่าจะรับเฉพาะชาวโรฮิงญาที่ได้รับการพิสูจน์ทางเอกสารว่าเคยอยู่ในรัฐยะไข่กลับเท่านั้น ในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปได้ยากมากเพราะชาวโรฮิงญาส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารทางกฎหมายยืนยันตัวตน

ดังนั้น หัวใจของการแก้ไขวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญาคือ การที่ประเทศพม่าต้องยกเลิกกระบวนการแบ่งแยกชนชาติและการกระทำอย่างเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของเชื้อชาติและการนับถือศาสนา ทบหวนข้อบังคับและนโยบายคินสิทธิและสถานภาพทางกฎหมายให้กับชาวโรฮิงญาโดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญชาติที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติต่อชาวโรฮิงญา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและเร่งด่วนสำหรับชาวโรฮิงญาที่ยังอยู่ในประเทศพม่าและที่ต้องการเดินทางกลับเข้ามาในประเทศพม่า เพราะชาวโรฮิงญาที่หลบหนีการปราบปรามในประเทศพม่าไม่ควรเดินทางกลับมายู่ในระบบที่ยังคงมีการแบ่งแยกทางเชื้อชาติอยู่ และประเทศพม่าต้องออกมารับผิดชอบด้วยการเยียวยาความสูญเสียต่อเหยื่อและครอบครัวของเหยื่อ หากรัฐบาลพม่าไม่สามารถทำได้ ประชาคมโลกควรมีส่วนร่วมในการหยุดยั้งวิกฤตการณ์ครั้งนี้ อาจด้วยวิธีการ

คว่ำบาตรทางการค้าอาวุธหรือการเข้ามาช่วยเหลือด้วยการพัฒนาประเทศโดยต้องอยู่บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติเพื่อไม่เป็นการเติมเชื้อไฟให้ความขัดแย้งเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การมองวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญาในกรณีประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนอาจต้องมอง 2 มุม ในมุมแรกเป็นการพิจารณาว่าการปฏิบัติต่อประชาชนของประเทศใดเป็นเรื่องภายในประเทศนั้น และการหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นพิจารณาในระดับภูมิภาค อาจถือเป็นการแทรกแซงกิจการภายใน (Interference) ของประเทศดังกล่าว ในขณะที่มุมที่สองเป็นการพิจารณาว่าการปฏิบัติต่อประชาชนจนเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศหนึ่งไม่ใช่เรื่องระดับประเทศเท่านั้นแต่ยังส่งผลในระดับภูมิภาค เนื่องจากผลของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นในภูมิภาคดังเช่นกรณีการอพยพลี้ภัยของชาวโรฮิงญาซึ่งอาจนับเป็นอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโลกยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ การแก้ไขวิกฤตมนุษยธรรมโรฮิงญาต้องได้รับความร่วมมือจากนานาประเทศในการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วง เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่ปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งอีกแล้ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือช่วยกันหาทางออกระยะยาวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวลุกลามจนกลายเป็นวิกฤตโลกในอนาคต

จัดทำโดย

นางสาวพิชฎวรรณ กิติคุณ

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร. 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup1@gmail.com

บรรณานุกรม

- กรณพร เชษฐพยัคฆ์. (5 กันยายน 2560). **Timeline** ชะตาชีวิตชาวโรฮิงญา ชาติพันธุ์ไร้แผ่นดิน. สืบค้น 9 ตุลาคม 2560 จาก <https://thematter.co/quick-bite/timeline-of-rohingya/34034>
- กองเรือรัสเซีย ส่ง เรือพิฆาตติดซีปนาวุธ ปราบเรือดำน้ำ เทียบท่าเมียนมา กระชับความสัมพันธ์ หลังโดน สหรัฐฯ และ ยูเอ็น บีบหนักเรื่องโรฮิงญา. (9 ธันวาคม 2560). **สำนักข่าวทีนิวส์**. สืบค้น 12 ธันวาคม 2560 จาก <http://www.tnews.co.th/contents/388310>
- เกิดเหตุโจมตีฐานชายแดนพม่าตำรวจดับ 9 นาย จนท. ท้องถิ่นสงสัยโรฮิงญาอยู่เบื้องหลัง. (9 ตุลาคม 2559). **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.manager.co.th/indochina/viewnews.aspx?NewsID=9590000101718>
- คณะเศรษฐศาสตร์ ร่วมกับศูนย์ศึกษาการค้ำระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2557). **ข้อมูลการวิเคราะห์เชิงลึกอุตสาหกรรมและพื้นที่เป้าหมายของ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์: เมืองซิตตเว**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก file:///D:/Users/parliament/Downloads/Sittewe%20(1).pdf
- “โคฟี อานัน” นำทีมลงพื้นที่รัฐยะไข่ ท่ามกลางเสียงประท้วงต่อต้าน. (2 ธันวาคม 2559). **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.manager.co.th/indochina/viewnews.aspx?NewsID=9590000120497>
- โครงการทอส่งก๊าซ “พม่า-จีน” เปิดใช้งานแล้ว. (29 กรกฎาคม 2556). **มติชนออนไลน์**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1375076753&grp_id=03&catid=03
- จักรทิพย์” บินด่วนมาเลย์ ถกปัญหาการย้ายถิ่นฐานในภูมิภาค. (2 กรกฎาคม 2558). **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <https://www.thairath.co.th/content/508934>
- จีนชูแผน 3 เส้นทางออกโรฮิงจา. (21 พฤศจิกายน 2560). **ไทยโพสต์**. สืบค้น 7 ธันวาคม 2560 จาก <http://www.thaipost.net/?q=node/38351>
- ชาวมุสลิมหลายหมื่นคนในเซเชเนี่ยของรัสเซียชุมนุมหนุนโรฮิงญา. (5 กันยายน 2560). **สำนักข่าวไทย**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.tnamcot.com/view/59ae2e4de3f8e466be9b118a>
- ชาวอิเหนาหลายพันประท้วงหน้า “สถานทูตเมียนมาร์” ร้องตัดสัมพันธ์. (6 กันยายน 2560). **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <https://mgronline.com/around/detail/9600000091531>
- ซูจี ขอ “เวลาและพื้นที่” แก้ปัญหาโรฮิงญา พร้อมให้ต่างชาติส่งความช่วยเหลือไปรัฐยะไข่. (19 ธันวาคม 2559). **BBC ไทย**. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.bbc.com/thai/international-38366374>

ซูจีแถลงครั้งแรก วิกฤติโรฮิงญา ขอประณามทุกความรุนแรง ย้ำรัฐกำลังแก้ปัญหา. (19 กันยายน 2560).

สำนักข่าวอิสรา. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <https://www.isranews.org/isranews-news/59690-rohingya-59691.html>

“ซูจี” ตั้ง “โคฟี อันวาน” นั่งที่ปรึกษาแก้ปัญหาความขัดแย้งรัฐยะไข่. (25 สิงหาคม 2559).

สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.thaisocialist.com/word/?p=25774>

ธนาณูช สงวนศักดิ์. (24 กันยายน 2560). การล้างเผ่าพันธุ์โรฮิงญา (ethnic cleansing of rohingya)

ตอน 2. สืบค้น 10 ตุลาคม 2560 จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/thananuch/2017/09/24/entry-1>

นายกฯ หญิงบังกลาเทศเปิดใจไม่ใช่ประเทศร่ำรวยแต่พร้อมดูแลผู้ลี้ภัยโรฮิงญา. (20 กันยายน 2560).

ประชาไท. สืบค้น 10 ตุลาคม 2560 จาก <https://prachatai.com/journal/2017/09/73321>

บังกลาเทศเรียกร้องเมียนมา รับผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงจาจากลับ. (13 กันยายน 2560). **เดลินิวส์.** สืบค้น 20 กันยายน

2560 จาก <https://www.dailynews.co.th/foreign/597931><https://www.dailynews.co.th/foreign/597931>

เปิดโปงกลุ่มป่วนยะไข่. (15 ธันวาคม 2559). **กรุงเทพธุรกิจ.** สืบค้น 20 กันยายน 2560

จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/731885>

ผู้นำมาเลเซียเรียกร้อง ออง ซาน ซู จี ช่วยหยุดยั้งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โรฮิงญา. (4 ธันวาคม 2559). **BBC ไทย.**

สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.bbc.com/thai/international-38201062>

ผู้นำอินเดียเยือนพม่าคุยความร่วมมือการค้า เห็นใจ “ซูจี” เจอภัยก่อการร้าย. (6 กันยายน 2560).

ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <https://m.mgonline.com/indochina/detail/9600000091514>

พม่าปะทะเดือดชายแดน ซ้ำกองกำลังโรฮิงญาสังหาร 9 ตร.. (9 ตุลาคม 2559). **ข่าวสด.** สืบค้น 20 กันยายน

2560 จาก https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_41431

แพทย์ไร้พรหมแดนคาดมีชาวโรฮิงญากว่า 6,700 คนเสียชีวิตในเมียนมา. (14 ธันวาคม 2560). **BBC ไทย.**

สืบค้น 4 มกราคม 2561 จาก <http://www.bbc.com/thai/international-42347767>

มาเลเซียเตรียมเรียกทูตเมียนมาเข้าพบ กรณีปราบปรามชาวโรฮิงญา. (26 พฤศจิกายน 2559). **BBC ไทย.**

สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก http://www.bbc.com/thai/international-38116675?ocid=socialflow_facebook

มาเลเซียไม่ขอมิเอี่ยวแถลงการณ์อาเซียนกรณีโรฮิงญา. (26 กันยายน 2560). สืบค้น 12 ธันวาคม 2560

จาก <https://www.voicetv.co.th/read/526990>

มาเลย์เผย “นำวิตกมาก” กลางที่ประชุมฉุกเฉินอาเซียนแก้วิกฤติโรฮิงญา นางซูจีเป็นเจ้าภาพ. (19 ธันวาคม

2559). **ข่าวสด.** สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_151820

เมียนมาถูกรุมกดดันหนัก ให้ยุติรุนแรงรัฐยะไข่จนโรฮีนจาป่วน. (13 กันยายน 2560). **แนวหน้า**.

สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.naewna.com/inter/291800>

ยะไข่ปะทะดับเคลื่อน! กองกำลังโรฮิงยาบุกถล่มด้านตร. พม่าส่งทหารไล่ปราบ. (25 สิงหาคม 2560). **ข่าวสด**.

สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_486194

ยูเอ็นเผยโรฮิงยากำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์แห่งหายนะ. (14 กันยายน 2560). สืบค้น 12 ธันวาคม 2560

จาก <http://www.krobkruakao.com/abroad/52415>

ยูเอ็นหมดความอดทนกับเมียนมากรณีโรฮิงยา. (29 กันยายน 2560). สืบค้น 12 ธันวาคม 2560

จาก <http://www.krobkruakao.com/abroad/53506>

“ยูเอ็น” ชี้ “เมียนมา” กำลังปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ “โรฮีนจา”. (29 กันยายน 2560). **ประชาชาติธุรกิจ**.

สืบค้น 12 ธันวาคม 2560 จาก <https://www.prachachat.net/aseanaec/news-47407>

รัฐบาลประกาศช่วยโรฮิงยา วางแผนพัฒนาพม่า วงเงิน 139 ล้าน สร้างโรงสี-บ่อกึ่งที่ยะไข่!. (12 ตุลาคม

2560). **ข่าวสด**. สืบค้น 12 ธันวาคม 2560 จาก [https://www.khaosod.co.th/special-](https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_565865)

[stories/news_565865](https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_565865)

รบ. จีนเสนอแผน 3 ขั้นตอนแก้ปัญหาโรฮิงยาในระยะยาว. (21 พฤศจิกายน 2560). **TCIJ**.

สืบค้น 4 มกราคม 2561 จาก <http://www.tcijthai.com/news/2017/21/asean/7533>

รบ. อินเดียจ่อเนรเทศชาวโรฮิงยากว่า 4 หมื่นคนแม้มีบัตร UNHCR. (19 กันยายน 2560). สืบค้น 4

มกราคม 2561 จาก <http://www.bknomasjid.com/1557.html>

เลขาฯยูเอ็น-คณะมนตรีความมั่นคงฯ ประสานเสียงร้องพม่ายุติความรุนแรงในรัฐยะไข่. (14 กันยายน 2560).

ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9600000094357>

สถานีวิทยุเวียดนาม ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศแห่งชาติ. (2 กรกฎาคม 2558). **การประชุมฉุกเฉิน**

รัฐมนตรีอาเซียนเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ. สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก

<http://vovworld.vn/th-TH/ข่าวเด่น/การประชุมฉุกเฉินรัฐมนตรีอาเซียนเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ-348212.vov>

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2559). ชาติพันธุ์ และการจัดการความขัดแย้งทางชาติพันธุ์. **วารสารพัฒนาสังคม**, 18

(ฉบับพิเศษ), 157-173.

สหรัฐขึ้นบัญชีดำนายพลเมียนมาฐานละเมิดสิทธิมนุษยชน. (22 ธันวาคม 2560). **เดลินิวส์**.

สืบค้น 4 มกราคม 2561 จาก <https://www.dailynews.co.th/foreign/617382>

สหรัฐช่วยเงินผู้ลี้ภัยโรฮิงยา 1 พันล้านบาท. (21 กันยายน 2560). **คมชัดลึก**. สืบค้น 10 ตุลาคม 2560

จาก <http://www.komchadluek.net/news/foreign/296345>

สหรัฐเล็งลงโทษเมียนมาเรื่องโรฮิงยา. (24 ตุลาคม 2560). **สำนักข่าวไทย**. สืบค้น 4 มกราคม 2561

จาก <http://www.tnamcot.com/view/59eea88ce3f8e40ae18e4fde>

สหรัฐฯ-จีน-อินเดีย ทำไมไม่ช่วยโรฮิงญา? (12 กันยายน 2560). สืบค้น 20 กันยายน 2560

จาก <https://www.voicetv.co.th/read/523120>

สหรัฐฯ เตรียมพิจารณาคว่ำบาตรเมียนมาร์กรณีโรฮิงญา. (24 ตุลาคม 2560). **BBC ไทย.** สืบค้น 4 มกราคม

2561 จาก <http://www.bbc.com/thai/international-41731448>

อินโดนีเซียเรียกร้องเมียนมาร์ยุติความรุนแรงต่อชาวโรฮิงญา. (4 กันยายน 2560). สืบค้น 5 มกราคม 2561

จาก <http://www.krobkruakao.com/abroad/51639>

อียูตัดความสัมพันธ์กับปักกิ่งกองทัพพม่า. (12 ตุลาคม 2560). **เดลินิวส์.** สืบค้น 20 ธันวาคม 2560

จาก <https://www.dailynews.co.th/foreign/603806>

องซานซูจี สั่งห้ามไม่ให้เข้าคณะสืบสวนยูเอ็นเข้าตรวจสอบกรณีกองทัพละเมิดสิทธิฯ โรฮิงญา. (2 กรกฎาคม

2560). **ประชาไท.** สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <https://prachatai.com/journal/2017/07/72224>

อะไรคือชนวนเหตุรุนแรงครั้งล่าสุดในรัฐยะไข่? (1 กันยายน 2560). **BBC ไทย.** สืบค้น 20 กันยายน 2560

จาก <http://www.bbc.com/thai/international-41128281>

อาเซียนเห็นต่างกรณีโรฮิงญา เมียนมาพบศพหมู่ชาวมุสลิม กองทัพโรฮิงญายืนยันไม่เกี่ยวข้อง.

(25 กันยายน 2560). สืบค้น 5 มกราคม 2561 จาก <https://www.voicetv.co.th/read/526831>

อเมริกาออกโรงยุติฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ “โรฮิงญา” ขอดำเนินคดีทหาร ส่วนจีน-รัสเซียหนุนพม่า. (29 กันยายน

2560). สืบค้น 5 มกราคม 2561 จาก <http://www.mtoday.co.th/19782>

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. (2560). รายงานประจำปี 2559/2560 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก (พิภพ อุดมอิทธิพงศ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

ไอซีจีชี้ชาวโรฮิงญาที่ก่อเหตุไม่สงบเกี่ยวข้องกับกลุ่มในซาอุฯ-ปากีสถาน. (15 ธันวาคม 2559). **BBC ไทย.**

สืบค้น 20 กันยายน 2560 จาก <http://www.bbc.com/thai/international-38330194>

PPTV HD 36. (20 พฤษภาคม 2558). เปิดตัว “โรฮิงญา” ฝ่าเบื้องลึกขบวนการนำพาล่องเรือ (ชาย)

ขึ้นฝั่งทั่วโลก. สืบค้น 9 ตุลาคม 2560 จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/11826>

PPTV HD 36. (19 กันยายน 2560). “ซูจี” แกล้งชี้แจงสถานการณ์โรฮิงญา. สืบค้น 9 ตุลาคม 2560

จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/65371>

UN เรียกร้องกองทัพเมียนมาร์ยุติใช้ความรุนแรงในยะไข่. (7 พฤศจิกายน 2560). สืบค้น 5 มกราคม 2561

จาก <https://www.voicetv.co.th/read/537814>

UN-ยุโรปชี้พม่ายุติความรุนแรง. (15 กันยายน 2560). **ไทยโพสต์.** สืบค้น 5 มกราคม 2561

จาก www.thaipost.net/?q=node/35513

UN จี้เมียนมาร์ ยุติฝืนร้าย “โรฮิงญา”. (29 กันยายน 2560). สืบค้น 5 มกราคม 2561 จาก

<http://www.nationtv.tv/main/content/378572332/Nation-TV>